

Dobrý pastýř

Brněnský pravoslavný věstník

číslo **12**

červenec 2006 l.p.

**„Po celé zemi zní hlas jejich
a až na kraj světa slova jejich...“**

Drazí čtenáři, oslavme společně svaté Apoštoly!

Slovo úvodem

...neboť „po celé zemi zní hlas jejich a až na kraj světa slova jejich“. Ano, jejich slova zní stále živě, téměř dva tisíce let poté, co opustili vše pro jméno Pána Ježíše Krista, aby obdrželi život věčný (viz Mat 19,29). „A svolav dvanácte učedníků svých...“ (Mat 10,1) Dvanáct učedníků, které Pán vyvolil, pochopilo, že mezi ně vstoupil Mesiáš, Spasitel Izraele. Kolikrát však zapochybovali, kolikrát potřebovali „přispořit víry“, aby vzápětí mohli vyznat slovy nejstaršího z nich „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého“ (Mat 16,16)?

Kristus, v souladu s učením sv. Otců, vzdělává svou církev na vyznání víry, že on je Synem Božím. Na skále svých příkázání vzdělává svou církev, jedinečné shromáždění svatých, v němž vstupují všichni, kteří v Pána uvěřili, na cestu spásy. Sv. Apoštol Petr byl první, ne však jediný, který vyznal víru v Božího Syna. Proto se postavil na čelo Církve a proto mu patří mesiášský titul „skála“ – Kéfa (řec. kámen), který vlastně poukazuje na samotného Krista, který je jediným „kamenem úhelným“. Sv. Apoštol Petr nebyl neomylný a poté, co ze slabosti tříkráť svého Mistra zapřel, musel činit pokání, aby skrze své slzy a opětovné vyznání mohl získat svou dřívější hodnost. Sv. Theofylakt Bulharský píše: „Petr posiluje věřící až do konce časů.“ Na Petrově vyznání je církev postavena. „Pán dal Petrovi klíče a také všem, kteří jsou mu podobní“, píše Theofan Karamevsos, kazatel 12. stol., „aby brány Božího Království nechával zavřené před všemi heretiky, ale věřící aby mohli vcházet bez obtíží.“ Tato „moc klíčů“ tedy nebyla svěřena pouze Petrovi, pro něj však znamenala možnost vrátit se zpět mezi apoštoly. Klíče do nebeského Království tak získává každý, kdo má víru (jako Petr, Jan či Pavel). Tato Origenova myšlenka prostupuje celou patristickou teologií, kdy „mít víru“ znamená pro každého křesťana „genometha Petros“ – stát se Petrem, stát se dalším kamenem (řec. „ta petra“) ve velkolepé duchovní stavbě Církve.

Petr, ale i Pavel a další apoštolové jsou smrtelní, ale církev nepřemohou ani brány pekelné (Mat 16,18), neboť je založena na skále, již je sám Kristus. A Kristus svou církev miloval, jako má milovat muž svou ženu, a „sebe samého za ni vydal, aby ji posvětil, očistil obmytím vody skrze slovo, a aby ji postavil slavnou, nemající poskvrny ani vrásky..., ale aby byla svatá a bez úhony“ (viz Ef 5,21-33).

Věřící se proto nemusí bát, když dojde k pohoršení i uvnitř Církve, což se někdy bohužel stává. Nikdo z nás ještě není svatým, a už vůbec ne neomylným, všichni jsme teprve na cestě ke svatosti. Archimandrita Georgios ve své knize „Theosis (zbožštění) jako smysl života člověka“ píše v kapitole o Církvi, že „Kristus nás křesťany přijímá navzdory naší nehomogenitě a hříšnosti a vtěluje nás do svého vlastního Těla.“ Sv. Jan Zlatoústý na toto téma dodává, že Bůh nemá nic většího, co by mohl člověku nabídnout, než to, co mu nabízí ve sváté tajině Eucharistie. Ani člověk však nemůže žádat od Boha nic víc, než čím bývá obdarován ve sváté tajině Eucharistie.

Pán Ježíš Kristus říká ke všem svým apoštolům, minulým i současným: „Aj já posílám vás jako ovce mezi vlky, proto buďte opatrní jako hadové a bezelstní jako holubice...“ (Mat 10,16) Je si jistě vědom toho, že ve světě budou mít jeho věrní soužení a někteří lidé je budou nenávidět tak, jak nenáviděli jejich Mistra. On však za ně prosí ve své velekněžské modlitbě svého nebeského Otce: „Neprosím, abys je vzal z tohoto světa, ale abys je zachoval od toho zlého. Vždyť ze světa nejsou, jako i já nejsem ze světa.“ (Jan 17,15-16) Pán neprosí pouze za své apoštoly, „ale i za ty, kteří skrze jejich slovo mají v něho uvěřit“ (Jan 17,20).

„Jdouce pak, kažte a říkejte: že přiblížilo se království nebeské...; zadarmo jste vzali, zadarmo dávejte...“ (Mat 10,7-8) Všichni svatí, kteří se kdy stali v tomto smyslu apoštoly, resp. apoštolům rovnými, byli vedeni božskou láskou svého Spasitele, od kterého je nemohlo nic odloučit: „ani smrt, ani život, ani andělé..., ani nynější věci, ani budoucí“ (Řím 8,38). A mohli spolu se sv. Pavlem říci: „Nežiji už já, ale žije ve mně Kristus.“ (Gal 2,20)

Milí bratři a sestry, necht' v našem srdci zažehne Pán dokonale lásku, abychom se ve všem podobali jemu a těm, kteří jej ve všem následovali, jeho svatým apoštolům.

V pravé Kristově lásce váš Michal Dvořáček, odpovědný redaktor

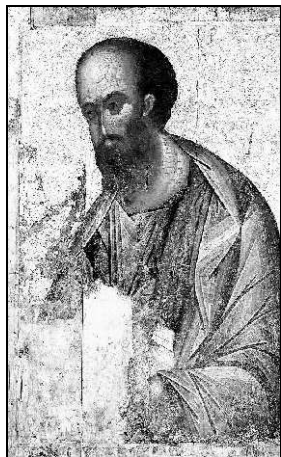
Osobnost svatého Pavla, apoštola národů

ve výkladu sv. Jana Zlatoústého

„Ó slavný apoštolu Pavle, kdo může vyličit tvá pouta a útrapy po všech městech? Tvé námahy, nemoci a bezesné noci, jež jsi snášel o hladu a žízní, i strádání v zimě a náhotě, útek v koši i bičování, kamenování i ponižování, potopení v hlubinu mořskou při ztroskotání lodi – na to vše s podivem zřeli andělé i lidé. A vše jsi, posilován Kristem, přetrpěl, abys svět získal pro svého Ježíše Krista. Proto uctívající věrně tvou památku, prosíme tebe: pros neustále za spásu duší našich.“ (Stichira na stichovně v předvečer svátku sv. apoštolů Petra a Pavla)

(...) „Jen si představte tu podívanou, kdy Petr i Pavel společně vstanou ze svých hrobů a budou vzati vzhůru na nebesa, aby se setkali s Kristem. Jakou růži přinese Kristu Řím a jakými dvěma věnci bude zkrášleno toto město, jaké zlaté okovy jej opásají, jen považte, jaké dva prameny vlastně Řím vlastní? Také proto se obdivují Římu, ale ne množství zlata ani sloupovým či kolonádám ani dalším jiným ozdobám, ale udivují mne pouze tyto dva sloupy Církve...

(...) Kdo mi umožní dotknout se Pavlova těla, přitisknout se ke hrobu a spatřit prach tohoto těla, které v sobě naplnilo nedostatek Kristových bolestí, které nosilo Kristovy jizvy a všude šířilo kázání; prach těla, v němž Pavel obešel celý svět, prach těla, jehož prostřednictvím promlouval sám Kristus, z něhož zasvitlo světlo zářivější nad jakýkoli blesk, z něhož zahřměl hlas, jenž byl pro demony horší než rachot hromu; prach těla, jehož pomocí Pavel pronesl ta vytoužená slova: *Zavržen bych žádal být sám od Krista místo bratří svých...* (Řím 9,3); tělo, v němž promlouval před králi a nestyděl se, a my jsme tak poznali Pavla a rovněž i jeho Pána.

Ani hrom pro nás není tak strašný, jak hrozný byl pro demony Pavlův hlas. Jestliže se démoni trásli před jeho oděvem, tím více se trásli před jeho hlasem. Tento hlas dokázal svázat demony, očistil celý okrsek země, zastavil nemoci, vyhnal neřesti, rozhostil všude pravdu; v tomto hlasu byl přítomen sám Kristus a všude jej provázel; hlas Pavla byl tím, čím jsou cherubové. Jak trůní Kristus na nebeských mocnostech, tak seděl i na jazyku Pavla. Tento jazyk byl skutečně důstojný přijmout Krista, zvěstovavše tolik příjemného sluchu Krista, a jsa podoben serafům, vznášeje se do nesmírných výšin.

Co může převýšit tento hlas, který zvěstuje: *Jsem si jist, že ani smrt, ani život, ani andělé, ani knížata, ani mocnosti, ani nynější věci, ani budoucí, ani vysokost, ani hlubokost, ani kterékoli jiné stvoření, nebude moci nás odloučit od lásky Boží, která jest v Kristu Ježíši, Pánu našem* (Řím 8,38-39)? Kolik myslíš, že měl tento hlas křídel, a kolik měl očí? Protože sám Pavel říkával: *Neboť nejsou nám myšlení jeho (dábla) neznáma* (2 Kor 2,11); také proto se před Pavlem dávali démonové na útek, nejen když slyšeli slova jeho úst, ale pouze při pohledu na jeho oděv, i když se Pavel nacházel od nich daleko.

Přál bych si spatřit prach jeho úst, prostřednictvím kterých Kristus vyřkl vysoká a nevyjádřitelná tajemství, dokonce větší než ta, která zvěštoval sám, neboť stejně jako skrze své učedníky uskutečňoval větší zázraky, než jaké činil, tak i tímto způsobem skrze Pavla pronášel ještě mocnější slova, než kdy sám vyřkl. Rád bych spatřil prach úst, jimiž Duch Svatý pronesl ke světu svá podivuhodná proroctví!

A co vše jen uskutečnila Pavlova blahá ústa? Vyhнала běsy, zbavila od hříchů, zahradila ústa mučitelům, svázala jazyk filosofům, celý svět přivedla k Bohu, přesvědčila pohany, aby poznali pravou moudrost, vše na zemi proměnila a na nebi uspořádala tak, jak si přál Pavel, neboť on, díky moci, jež mu byla dána, svazoval i rozvazoval (od hřichu) ty, které on sám chtěl.

Přál bych si spatřit nejen prach jeho úst, ale též prach jeho srdce, které lze nazvat, aniž bychom se dopustili omylu, srdcem oikumény (celého světa), pramenem tisíců nespočetných blah, počátkem a živlem našeho života. Z tohoto srdce se na všechny rozléval duch života a byl předáván údům Kristovým (věřícím), jsouce sdělován ne prostřednictvím žil, ale prostřednictvím dobrovolných dobrodiní, která Pavel činil. Jeho srdce bylo tak široké, že v sobě vměstnalo celá města, rasy i národy. *Neboť srdce naše rozprostřeno jest*, říkával sám svatý apoštol (2 Kor 6,11). Avšak i toto jeho tak široce rozevřené srdce nezhřídka svírala a skličovala jeho stále rostoucí láska, jak sám Pavel přiznával: *Nebo z velikého soužení a bolesti srdce psal jsem vám*. (2 Kor 2,4)

Přál bych si spatřit jeho rozpadlé srdce, které se rozlítlo proti každému z těch, kteří (duchovně) hynuli, a opakovaně se trápilo v porodních bolestech kvůli svým dětem, které se rodily nedokonalé; srdce, které vidí Boha (jak je psáno: *Blažení čisťtí srdcem, neboť ti uzří Boha*), srdce, jež se stalo obětí (*Obět Bohu duch zkroušený* – Žalm 40,19), srdce, jež převyšovalo nebesa v jejich výšce a bylo prostrannější nad celou zemi, oslnivější než sluneční záře, žhavější než oheň, tvrdší než diamant a z kterého vyvěraly řeky, jak je psáno: *Jako řeky potečou z jeho nitra vody živé* (Jan 7,38).

V tomto srdci byl pramen vyvěrající a napájející lidské duše po vši tváři země, dnem i nocí z něho vytékaly ne pouhé řeky, ale doslova zřídla slz, toto srdce žilo novým životem, a ne tímto našim, kterým žijeme my. *Živ jsem pak již ne já, ale živ jest ve mně Kristus* (Gal 2,20), říkal sv. apoštol Pavel. A proto bylo jeho srdce Kristovým srdcem, deskou Ducha Svatého, knihou blahodati. Ono se trásló za cizí hříchy: *Bojím se za vás*, říká apoštol Pavel, *abych snad nadarmo nepracoval mezi vámi* (Gal 4,11), *abych snad, jak onen had svedl Evu chytrostí svou* (2 Kor 11,3), *abych snad, až přijdu, nenalezl vás takových, jakých bych nechtěl* (2 Kor 12,20); a o sebe se Pavlovo srdce též bálo, ale bylo smělé: *Bojím se*, říká apoštol, *abych snad jiným nekázal, a sám přitom nezůstával nešlechetný* (1 Kor 9,27) a rovněž: *Jist jsem, (...), že ani andělé, ani knížata (...) nemohou nás odloučit od lásky Boží*. (viz Řím 8,38-39) Jeho srdce se stalo hodným tak si zamilovat Krista, jak před ním nemiloval nikdo jiný, přezíralo smrt i peklo, bylo často zkormoucené kvůli slzám svých bratří (v Kristu): *Co činíte*, říká zde Pavel, *plačíte a trápíte srdce mé* (Sk 21,13); toto srdce bylo vůbec nejtrpělivější, a přece i během krátkého času nemohlo vydržet odloučení od soluňských bratří (viz 1 Sol 2,17-20)...

podle Výkladu „Listu sv. ap. Pavla Římanům“ sv. Jana Zlatoustého připravil m. d.

Doslov...

Svatý bohohlasý hlasatel Kristova evangelia, sv. Jan Zlatoústý, byl znám nejen svým vysokým vzděláním, vytríbeným literárním jazykem a řečnickým uměním, ale proslavil se též mnoha zjeveními. Těm, kteří pozorně pročítají jeho životopis, neunikla jedna zajímavá událost, kterou zaznamenal sv. Prokl, žák sv. Jana Zlatoústého a pozdější arcibiskup cařihradský. Sv. Prokl vyprávěl, jak jednou, když přišel za svým učitelem na návštěvu, spatřil sv. Jana v jeho pracovně, jak sedí za stolem a usilovně pracuje nad výkladem Pavlových epístol. Sv. Prokl si povšiml, že vedle sedícího Jana Zlatoústého stojí ještě jedna osoba a sklání se nad světcem a něco mu šeptá do ucha. Později, když se na to Prokl svého učitele zeptal, prozradil mu, že „onou osobou“ byl sám sv. apoštol Pavel, který mu vysvětloval obtížná místa ve svých listech, aby je sv. Jan Zlatoústý mohl správně vyložit ve svých kázáních věřícím.

Při své poutní cestě na Svatou Horu Athos v Řecku jsem z Boží milosti mohl navštívit též proslulý řecký monastýr Vlatopedi, ve kterém je mnoho divotvorných ikon a který patřil v době svého největšího rozmachu k největším monastýrům co do počtu mnichů, kteří v něm žili. Je zvykem, že poutníkům jsou vždy po bohoslužbě z oltářního prostoru vyneseny ostatky místně uchovávaných svatých, kterými se monastýr v dobrém slova smyslu přirozeně pyšní. Když skončila večerní bohoslužba, i zde, ve vlatopedském monastýru, nám jeden z jeromonachů vynesl celou řadu ostatků v krásně vyzdobených kivotech a chránitelnicích, jejichž vůně nám brala dech. V jedné větší schráně byla lebka nějakého světce, na kterou jeromonach obzvlášť upozorňoval a vzal si přitom do rukou malou baterku, kterou posvítí na boční otvor ve stříbrném kivotu, v němž byla lebka uložena. Ano, šlo o hlavu světce, jehož umění bylo nazváno zlatohlasé – cařihradského pastýře Jana Zlatoústého. To nejpodivuhodnější však mělo teprve přijít: na světcově lebce bylo jedno ucho zachováno netlenné, a to více než 16 století po jeho smrti. Vzpomínaje o mnoho let později na tuto událost a vybavuje si zjevení, jež se dostalo sv. Janovi a jež popsal sv. Prokl, vzpomhl jsem se pouze na zvolání: „Podivuhodný je Bůh ve svých svatých.“ A snad ještě podivuhodnější jsou Boží svatí, neboť „neopouští (Hospodin) svatých svých, na věky v stráží jeho budou...“ (Ž 37,28)

m. d.

„Den radostného svátku zasvítí světa končinám, zbožná vzpomínka moudrých a nej přednějších apoštolů Petra a Pavla. I město Řím se raduje a jásá v písních. Též my, bratří, oslavujeme den tento a rceme: Pozdraven buď apoštolo Petře, upřímný druhu učitele svého, Krista Boha našeho; pozdraven buď i ty milý Pavle, hlasateli víry a učiteli světa! Přátelé svatí a vyvolení, s odvahou prostě Krista Boha našeho, aby spasil duše naše.“

(Stichira na stichovně v předvečer svátku svatých apoštolů)

„Nezbytnost poznání“

Katecheze

Kázání studenta I. ročníku Moskevské duchovní akademie

Ve jménu Otce i Syna i Svatého Ducha!

Cesta křesťanského života je těžká a úzká a člověk se na ní setkává s mnoha překážkami. Nepřítel naší spásy vymýšlí různá pokušení, přičemž jedním ze zásadních je překroucení našeho názoru na svět. Dábel vytváří podvrh, který nám předkládá jako pravdivý. Když považujeme za správný systém mylných názorů, může to vést k těm nejhorším následkům. Příklad toho vidíme v historii naší spásy, kdy Židé podle slov apoštola Pavla, „nerozumějící Boží spravedlnosti, a svou spravedlnost hledíce postavit, spravedlnosti Boží se nepoddali“ (Řím 10, 3) a nepřijali Spasitele.

Křesťané se bohužel často nedokáží varovat podobného pokušení – je známo, kolik nesprávných názorů je rozšířeno mezi věřícími. Jedním takovým velice častým názorem, o němž je nutné se zmínit, je pohrdání znalostmi, intelektuální činností a vědou. Často slyšíme, že usilovné studium je zbytečné, že vede pouze k domýšlivosti a pýše, že hlavní je dosáhnout spásy, a to je možné i bez jakéhokoli vzdělání. Podobné mínění není ničím novým. Už ctihodný Jan Damašský zařazuje do svého seznamu herezí bludné učení zvané gnosimachie, čili boj proti poznání, jehož zastánci tvrdili, že křesťané nepotřebují žádné vědomosti. Vztah svatého Jana Damašského k takovému názoru je zřejmý už z toho, že jej zařadil mezi hereze.

Nutno podotknout, že u svatých otců se skutečně můžeme setkat s varováními před přílišným okouzlením vědou spojeným se zanedbáváním duchovního života. Světitel Řehoř Palama tak například píše svému oponentovi Nikiforu Grigorovi: „Zestárl jsi a sešel nad knihami a rukopisy, a Boha jsi přitom nepoznal.“

Ano! Pravého poznání Boha nedosáhne čtením knih a vedením filosofických dis-

kusí. Ano, znát Boha a něco o něm vědět není totéž. Ale znamená to, že věda už není potřeba? Že nemá žádnou hodnotu? Pro odpověď se obrátíme, jako správní pravoslavní křesťané, ke svatým otcům. Ctihodný Jan Damašský začíná své stěžejní dílo Pramen poznání stručným výkladem základních kategorií antické filosofie. Píše zde: „... budeme zkoumat také učení mudrců z vnějšku. Možná, že i u nich najdeme něco užitečného a získáme něco prospěšného pro duši.“ Jiní svatí otcové, například světitel Cyril Alexandrijský ve své práci O uctívání v duchu a pravdě, rovněž hovoří o tom, že je nezbytné zabývat se vědou. O světiteli Řehoři Palamovi se říkalo, že byl ve dvaceti letech tak dobře obeznámen s filosofií a logikou, že by dokázal svými znalostmi udivit samotného Aristotela. A i mnozí další otcové církve byli velmi vzděláni, vzpomeňme například jen velké kapadocké otce či světitele Fotia Konstantinopolského.

Bratři a sestry, je důležité, abychom pochopili, že křesťanství neodmítá vědecké poznání, ale naopak, přetváří je a oživuje. Sv. Kliment Alexandrijský srovnává světskou moudrost s planou olivou, která začne dávat dobré plody teprve, když je naroubována na blahodatný kořen Církve. Světské vědy mohou být podle ctihodného Jana Damašského využívány pro bohosloví stejně jako nástroje, které používá umělec při práci. Důkazem pravdivosti slov tohoto svatého otce je historie církve, kdy v boji s herezemi, jež útočily na základy víry, používali církevní otcové antickou filosofii, logiku a rétoriku. Připomeňme zde třeba případ, kdy biskupa antiochijského Pavla Samosatského nedokázal usvědčit z hereze nikdo kromě jednoho presbytera, který se vyznal v rétorice a logice.

Není správné bát se vědění a touhy po vědeckém poznání. Vždyť i jím je možné

a potřebné sloužit Bohu. Není třeba odmítat poznání, ale očišťovat je, což je jednou z úloh každého křesťana. Máme se bát nesprávného poznání, ne poznání vůbec. Když pohrdáme věděním, riskujeme, že se ocitneme v situaci onoho špatného a lenivého sluhy z evangelijního podobenství, kterému byla svěřena pouze jedna hřívna, ale ani z té nedobyl žádný zisk.

Musíme pochopit, že náš rozum nemůže zůstat v nečinnosti, při odklonu od správného poznání ztrácí kážeň, stává se svévolným a rodí se v něm všemožné přeludy. Takový stav je nebezpečný zejména, když se k nám pravoslavným obracejí lidé, kteří žízni po pravdě a chtějí, abychom jim pomohli vyřešit nejruznější otázky, se kterými si nevědí rady,

a my, kteří nemáme osobní duchovní zkušenost, světské ani církevní znalosti, se nebudíme odpovídat sami za sebe a „autoritativně“ pronášíme své nepromyšlené, neověřené a nesprávné názory. Jak často můžeme zaslechnout: „Já si myslím, podle mého mínění!“ A co za tím stojí? Často jen svévole rozumu. Když jednáme takovýmto způsobem, riskujeme, že budeme podobní člověku, který dává kámen tomu, kdo jej prosí o chléb. Amen.

Kázání studenta I. ročníku akademie Alexandra Stojčeva na téma „Nezbytnost poznání“, určené k přednesení v Pokrovském chrámu akademie v Sergijevě Posadu při všenočním bdění 22. ledna 2006, přeložila Marie Zavřelová

Zamyšlení sv. Theofana Zatvornika ke svátku

Když Pán posílal kázat sv. apoštolů, nařídil jim, aby pozvali všechny, řka: „přiblížilo se Nebeské království,“ to znamená přišlo Království – vcházejte v něj. Co máme zvěstovat my dnes? Musíme křičet z plných plic: Synové Království! Neutíkejte z Království do nevolnictví a otroctví! Neboť oni je opouštějí. Jedny okouzluje svoboda mysli: „Nechceme,“ říkají, „svazovat pouty víry a ujařmovat autoritou (ač božskou); na vše přijdeme sami a vše si vyřešíme vlastními silami.“ A tak se i stalo. Vymysleli básně, ve kterých je více dětinskosti než v mytologii starých Řeků – a lidé je oslavují. Druhé naopak přitahuje široká cesta vášní: „Nechceme,“ říkají, „znát pozitivní přikázání, ani nároky svědomí, to vše jsou záležitosti abstrakce, My požadujeme hmatatelnou realitu.“ A tak se ji vydali hledat. A co se stalo? Stali se podobnými nerozumným zvířatům. Cožpak právě z tohoto mravního pádu nepovstala teorie o vývoji člověka ze zvířat? Jen považte... Vidíte, kam až jsou schopni tito lidé zajít? A všichni utíkají daleko od Pána, všichni utíkají...

(viz Řím 7,1-13; Mt 9,36-10,8; podle www.days.ru)

Odvykejte svárlivosti a dohadování, které zarmucují srdce a berou naši duši pokoj. Každé svárlivé myšlence čelte modlitbou Ježíšovou. Nevěřte předsudkům.

Podezřívavost není křesťanská vlastnost, a proto si ji neosvojujte. Moudrost, opatrnost a nezkaženost od nás žádá sám Bůh skrze Písmo svaté: „Budte moudří jako hadi a bezelstní jako holubice“.

poučení optinských starců

Chléb náš vezdejší dejž nám dnes

(výklad šestého verše Modlitby Páně od sv. Nikolaje Velimiroviče)

Ten, který dává tělo, dává též duši. Ten, který daruje vzduch, nabízí též chléb. Tvé děti, ó Milostivý Dárce všeho dobra, od Tebe očekávají každé potřebné dobro.

Kdo jiný by mohl osvěcovat jejich oči každé ráno, když ne Ty svým světlem?

Kdo jiný by je mohl střežit celou noc, v hodinu, kdy tyto Tvé děti spí a z hluboka dýchají, když ne Ty, jenž jsi ve srovnání se všemi ostatními strážci a ochránci tím nejméně unavitelným?

Kde jinde by mohly zasévat svou pšenici, aby z ní později učinily „chléb vezdejší“, když ne na Tvých polích?

Jak jinak by se mohly obnovit a osvěžit než v kapkách tvé rosy za ranního úsvitu? Jak by se mohly zregenerovat jinak než díky Tvému světlu a vzduchu? A jak by mohly zakusit chuť chleba, když ne ústy, jimiž jsi je obdařil? Jak by mohly pocítit vděčnost za Tvá dobrodiní a oslavovat Tě, jakmile se nasytí, když ne díky duchu, jehož jsi vdechnul do bezduchého prachu a učinil jsi tak zázrak, Divotvorný, Všemocný, Hospodine?

Nemodlím se k Tobě za „svůj“ chléb, ale za „náš“ chléb! Neboť jak bych mohl mít chléb pouze já, kdyžby moji bratři trpěli hladem? Byl bych jistě lepší a spravedlivější, kdybych Tě žádal, abys mne zbavil tohoto závistivého chleba (jejž bych žádal pouze pro sebe).

Hlad se totiž stává daleko sladším a daleko mírnějším, když jej sdílíš se svými milovanými bratry. Nemůžeš přece chtít, aby tě jeden (syť) oslavoval a stovky (hladových) proklínali.

Otče náš, dej nám chléb náš vezdejší! Abychom Tě oslavovali všichni společně, harmonicky. Abychom vzpomínali s radostí na našeho nebeského Otce.

Dnes se modlíme za dnešní den. Dnešní den je totiž svým významem veliký. Dnes se rodí tisíce živých tvorů. Tisíce nových tvorů, kteří ještě včera neexistovali, a zítra již třeba žít nebudou, se dnes společně radují pod jedním sluncem. Spolu s námi směřují za hvězdami a spolu s námi od Tebe žádají vezdejší chléb.

Ó Veliký Hospodáři! Jsme Tvými návštěvníky od samého rána až do večera. Sedíme za Tvým štědrým stolem, a čekáme na náš chléb. Jen Ty, nikdo jiný, máš právo říci „Můj chléb“. Ano, vskutku je Tvůj.

Nikdo jiný nemá právo na zítřejší den, na zítřejší chléb, kromě Tebe a těch, které jsi pozval.

Jestliže si přeješ, aby tento den označil oddělovací linii mezi životem a smrtí, pokloním se a uposlechnu Tvou svatou vůli.

Je-li Tvou vůlí, abych se i zítra stal společníkem velkého slunce a abych se i zítra stal hostem u Tvého stolu, budu Tě následovat, abych Tě náležitě oslavil, tak, jak to činím každý den.

A nadále se Ti budu klanět a poslouchat vždy Tvou svatou vůli, a oslavovat Tě, Dárce všeho dobra, materiálního i toho duchovního, podobně jak to činí andělé v nebesích! Amen.

m. d.

„Čím rozehrát a živit v sobě ducha zbožnosti, ne-li službou Bohu a jeho svatým služebníkům, v duchu svaté Církve? Jsme slabí a potřebujeme nebeskou pomoc.

Hospodin nám slíbil, že ji daruje každému, kdo o ni prosí, a také tak činí. Jakým způsobem? Jako déšť nepadá z čistého nebe, ale z mraků, tak i spasitelná moc Boží sestupuje skrze zvlášť ustanovené prostředky – skrze slovo Boží kázané v chrámu, v Církvi a skrze tajiny konané sloužícími Církve. Proto vždy pospíchám do Božího chrámu, abych svoji duši vystavil proudu nebeské blahodati. Proto jsem i nyní přišel sem – hlavně proto, neboť v tento den Hospodin nemůže, pro modlitby svého korunovaného služebníka, nebýt štědrější... Hospodin uschoval svou blahodatnou moc ve svatých chrámech a ukázal nám rychlé přímlyvce ve svých svatých služebnících. A kolik máme zkušenosti s rychlou a blízkou pomocí Boží skrze přímlyvy jeho svatých služebníků za všechny, kteří se k nim utíkají do jejich chrámů! A to nejen v duchovních, ale i v materiálních potřebách. Kde vám bylo sesláno nejvíce útěchy a ulehčení v zármutku? Zde – u svatých ostatků. Proto k nim budeme přicházet, vždy s žízň, kterou zde uhasíme.“

(z knihy „Nebeská zástita svatých“ světitele Theofana Zatvornika)

Životy svatých

Ctihodný Alexij Karpatoruský, vyznavač

(1877 – 1947)

Vyznavač svatého Pravoslaví, svatý a ctihodný otec schiarchimandrita Alexij (světským jménem Alexandr Ivanovič Kabaljuk) se narodil 1. března roku 1877 ve vesnici Jasinja zbožným rodičům Ivanovi a Anně Kabaljukovým, kteří byli řeckokatolického vyznání¹. V rodině Kabaljukových se narodilo osmero dětí, z toho dva chlapci zemřeli ještě v dětství. Rodiče Alexandra byli zemědělci a sám Alexandr jim často pomáhal s hospodářstvím. Maminka Anna byla velmi zbožná žena, která v této zbožnosti vychovávala i všechny své děti. Zbožnost matky se hluboce vtiskla do srdce malého Alexandra. Alexandr chodil do obecné školy, zřízené při místním chrámu, a velmi záhy získal pověst zbožného a poctivého chlapce, který i ve škole prospíval s úspěchem. Poté, co Alexandr zakončil obecnou školu, přál si dále pokračovat ve studiích, jeho rodiče se však obávali, aby nebyl

příliš vystaven uherskému (maďarskému) vlivu, jenž by v něm mohl zadusit víru a duch slovanství. Alexandr se tedy vzdělával doma sám, hodně se zabýval četbou duchovní literatury, zejména životy svatých, ve kterých nacházel mnoho duchovní útěchy. Zanedlouho nastoupil dospívající Alexandr vojenskou službu, která v něm nikterak neuhaslila plamen zbožnosti. Když se vrátil z vojny domů, našel svého otce na smrtelném loži. Po otcově smrti a po rozdělení dědictví mezi děti Ivana Kabaljuka přišel čas, kdy se měl Alexandr rozhodnout, jakou cestou se v životě rozhodne jít. Buďto se ožení, nebo se vydá do nějakého monastýru, kde se v samotě zcela oddá duchovnímu životu. Jsa hluboce věřícím člověkem, neodvažoval se Alexandr k tak vážnému rozhodnutí sám, ale plně se oddal do Božích rukou.

V té době získal mezi místními věřícími všeobecný věhlas igumen Arkadij z Biskadského monastýru (nynější území Rumunska), jenž byl známý svým ctnostným životem a zbožným národ v něm viděl Božího proroka s darem prozorlivosti. Právě jeho se rozhodl mladý Alexandr požádat o radu. Otec Arkadij mu poradil,

¹ Tzv. *uniaté*, tj. bývalí věřící a duchovenstvo Pravoslavné církve, kteří pod politickým a mocenským tlakem přijali jednotu s římským papežem: zachovávají nadále východní byzantský obřad i bohoslužebný jazyk, při bohoslužbě však vzpomínají papeže jako hlavu církve, zástupce Kristova na zemi, a postupně přijali i další heretická učení (např. tzv. *filioque*).

aby nadále krácel cestou duchovní, v oddanosti Bohu. Mladík přijal starcovu radu jako Boží vůli a s radostí se vrátil domů. Doma se krátce na to seznámil s jedním člověkem, který několikrát navštívil Kyjev a jeho proslulé pravoslavné monastýry, o kterých Alexandrovi s pochvalou vyprávěl. Od něj se mladý karpatský Rusín nadchl pro ruské pravoslaví a získal jako dar knihu sv. Dimitrije Rostovského Duchovní abeceda, se kterou se dlouho nemohl rozloučit. Po oduševnělé besedě se Alexandr vydal na pouť k ruským svatyním, což se stalo v roce 1905, když mu bylo 28 let. Návštěva Kyjeva, „Matky ruských měst“, a jeho svatyní v něm zanechala hluboký dojem. V Kyjevě nakoupil mnoho duchovní literatury a po návratu domů na Zakarpátí si postavil pro osobní účely malou kapličku, ve které se modlil podle pravoslavného způsobu. Jakmile začal dýchat svatým Pravoslavím, nenechal si jeho pravdivost a krásu jen pro sebe, neuzavřel se zcela před světem, ale dál je šířil – slovem i knihami – mezi svými krajany.

Těchto aktivit mladého Alexije Kabaljuka si nemohly nepovšimnout uherské (maďarské) úřady. Několikrát byl proto Alexij předvoláván na výslechy s podezřením na „protistátní činnost“. I přesto se obnove svatého Pravoslaví, víry otců, na Zakarpátí dařilo: skrytě před uherskými úřady vznikaly pravoslavné církevní a modlitební spolky, které pomáhaly dalším Rusínům zakládat modlitební domy. Modlitební domy vznikly v Mukačevu, Ize a Velkých Loučkách. S obrodou Pravoslaví, která zasáhla velkou část Zakarpátí, vznikla i potřeba pravoslavného kněze, který by se staral o potřeby věřících. Věřící se mezi sebou dohodli, že s prosbou o vysvěcení pravoslavného kněze pro zakarpatské Rusíny vypraví do Kyjeva právě mla-

dého Alexandra Kabaljuka. V roce 1906 odjel Alexandr do Kyjeva, kde se setkal s kyjevským metropolitou Flaviánem, členem Posvátného synodu. Ten jej vyslechl, ale přání o vyslání kněze splnit nemohl. Alexijovi však poradil, aby se obrátil na biskupa žitomirského Antonije (*Chrapovického, pozdějšího metropolitu*). Toho však v Žitomiru nezastihl, vrátil se tedy domů s další pravoslavnou literaturou, kterou nakoupil. Po návratu se spolu s dalšími věřícími rozhodl, že se vydají do Počájevské lavry, kde opět požádají o kněze a o radu, jak dál pokračovat s obrozením svatého Pravoslaví na Zakarpátí. V Počájevské lavře se Alexandr setkal s vladkou Antonijem, kterému podrobně vyprávěl o snaze obrodit Pravoslaví mezi karpatskými

Rusíny. Vladyka Antonij mu poradil, aby přijal mnišský postřih s následným rukopoložením na kněze, čímž by byla vyřešena počáteční potřeba karpatských Rusínů. Zároveň by se tím vyřešila i budoucnost pozdějšího schiarchimandity Alexije, který by tak mohl udělat mnoho pro své krajany. Mladý Alexandr Kabaljuk se ale nemohl zdržet v Počájevu tak dlouho, jak bylo třeba k přijetí mnišského postřihu a rukopoložení; věděl, jak netrpělivě jej doma očekávají s novými zprávami. Vrátil se proto domů, kde jej pravoslavní věřící obratem vypravili s poselstvím na Svatou Horu Athos, odkud měl převzít

na Zakarpátí pravoslavné svatyně, jimiž by posílil ducha věřících.

Blahým Božím řízením se podařilo Alexandrovi vypravit nejen na Svatou Horu Athos, ale podniknout též pouť do Svaté Země, kde v roce 1907 prožil paschátní oslavy. Ve Svaté Zemi prožil Alexandr téměř dva měsíce a viděl zde všechny palestinské svatyně. Přivezl odtud mnoho ikon a ostatků, které jsou dodnes na Zakarpátí ve velké úctě. Na svatou Padesátnici se

Alexandr vrátil zpět na Athos, do monastýru svatého Pantelejmona. Zde se setkal s mnichem Vjačeslavem (Agostou), který sám pocházel z vesnice Berezovo na Zakarpatí (dnešní Chustská oblast). Ten jej seznámil s představeným monastýru archimandritou Misalem, který jej přijal s láskou a s velkou radostí vyslechl všechny nové zvěsti o obrodě Pravoslaví na Zakarpatské Rusi. Duchovní rada monastýru 8. června roku 1908, v den svátku ikony přesváté Bohorodice Kazaňské, rozhodla o sjednocení Alexandra se svatou Pravoslavnou Církví. Po sjednocení a po přijetí svaté Eucharistie mu byla z rukou archimandrity Misaila darována ikona přesváté Bohorodice „Akathistní“. Ta se nyní nachází v pravoslavném chrámu Zvěstování přesváté Bohorodice v městě Chust. Na její zadní straně je napsáno věnování, na kterém je v závěru tato krátká modlitba: **„Přesvatá Bohorodice, spasiž služebníka svého. Matko Boží, osvěť všechny zbloudilé.“** Poté se Alexandr vrátil se všemi těmito svatyněmi a dalšími pravoslavnými knihami domů, kde byl radostně přivítán svými souvěrci.

Na Zakarpatí však Rusíni stále neměli svého pravoslavného kněze, proto se roku 1909 konal v městě Chust sněm, kde bylo rozhodnuto, aby se Alexandr Kabaljuk znovu vydal na pravoslavnou Rus. Na cestě se dozvěděl, že kromě vladky Antonije byli již o obrodě pravoslavné víry na Zakarpatí informováni také vladka Jevlogij (Georgijevskij) a hrabě Bobrinskij, a proto se Alexandr rozhodl, že přijme jejich pozvání a odjede za nimi do Cholmska (území dnešního Polska). Zde se Alexandr dozvěděl, že vladka Jevlogij o jeho osobě hovořil i s prokurátorem Posvátného synodu Ruské pravoslavné církve Sablerem, který doporučil Alexandrovi, aby prozatím zůstal v Jabločinském monastýru svatého Onufrije v Chlomsku. Alexandr to přijal s pokorou jako Boží vůli a odcestoval do tohoto monastýru, kde jej přivítali hrabě Bobrinskij a představený monastýru archimandrita Serafim; ti mu také navrhli, aby vstoupil do monastýrského bratrstva. Alexandr byl již nyní pevně rozhodnut přijmout mnišský postřih a zcela se oddat službě Bohu. Ještě předtím ale odjel domů, aby zde své souvěrce

informoval o výsledcích jednání. Netušil, že po návratu domů bude za údajnou protistátní činnost okamžitě zatčen. Tak se i stalo. Pro nedostatek důkazů jej úřady sice propustily, byl mu však zabaven pas. Alexandr věděl, že brzy může následovat další zatčení, a tak se pod cizím jménem vydal přes hranice do Jabločinského monastýru.

V Jabločinském monastýru se Alexandr začal připravovat na mnišské postřizení a následné rukopoložení na kněze. Dne 7. dubna (25. března dle juliánského kalendáře), v den svátku Zvěstování Přesváté Bohorodice, přijal Alexandr malou schimu (druhý stupeň pravoslavného mnišství) se jménem sv. Alexije, člověka Božího. Jelikož měl být rukopoložen na jerodiákona, avšak postrádal osobní doklady, musel odjet spolu s archimandritou Serafimem do města Sučavi (dnešní Rumunsko), kam se jezdili modlit pravoslavní Rusíni, kteří by jeho totožnost mohli potvrdit. Protokol dosvědčující jeho totožnost podepsalo padesát lidí z různých vesnic Zakarpatí; o. Alexij se tak mohl vrátit zpět do Jabločinského monastýru. Hned po svém návratu byl mnich Alexij 11. / 24. července roku 1910 rukopoložen na jerodiákona a vzápětí (na svátek Zesnutí Přesváté Bohorodice) na jeromonacha. Po svém vysvěcení přijal Alexij ruské občanství a získal zahraniční pas. S požehnáním arcibiskupa Jevlogije se chystal odjet na Svatou Horu Athos, kde měl změnit své ruské (mnišské) doklady za svatohorské (athoské), které by mu umožnily volný návrat zpět do vlasti. Na počátku roku 1911 se tedy rozloučil s bratřími z monastýru sv. Onufrije a vydal se na cestu. Na Athosu byl radostně přijat bratřími z monastýru sv. Pantelejmona, kde také získal nové doklady, které později potvrdil i konstantinopolský patriarcha Joakim. Ten mu ještě poradil, aby se s důvěrou obracel na srbského patriarchu Lukijana (Bogdanoviča), pod nějž jurisdikčně spadali všichni pravoslavní věřící v rakousko – uherské monarchii. Na jaře téhož roku se proto Alexij vydal do Sremských Karlovců, kde mu srbský patriarcha Lukijan udělil své požehnání sloužit všechny bohoslužby pro potřeby karpatských Rusínů.

Do své rodné vlasti se o. Alexij vrátil

s nadšením; psal se rok 1911 a probíhal právě Veliký půst. Přicestoval v doprovodu Ilije Perčaka, jednoho z dalších obrozenců svatého Pravoslaví. Když přicestoval až do Mukačeva, ubytoval se o. Alexij u svého dávného známého Ivana Chomi. Zde, v malé místnosti, konal po dobu dvou týdnů bohoslužby, sem za ním také přicházeli Rusíni, které oddával, křtil, zpovídal a podával jim svaté Přijímání. Nemohl se zde ale zdržovat dlouho, neboť mohl vzbudit nechtěnou pozornost maďarských četníků. Přesídlil proto na prosbu obyvatel Velikých Luček do jejich vesnice. Hned jak sem přišel, posvětil věřícím jejich modlitební dům a na svátek Zvěstování Přesvaté Bohorodice zde sloužil Všenoční bdění, kde vyzpovídal více než tisíc věřících, kteří poté všichni přistoupili ke svatému Přijímání. Taktéž zde oddal a pokřtil velké množství pravoslavných Rusínů. Ihned poté odjel do Chustu a dalších vesnic, kde tajně sloužil bohoslužby. Neustále mu přitom hrozilo zatčení. Potom ještě navštívil svou rodnou vesnici, odkud odjel se svým „pojízdným chrámem“ v převlečení za prostého sedláka a sloužil pravoslavné bohoslužby v dalších vesnicích.

Na počátku roku 1912 byl o. Alexij na krátko zatčen. Když jej propustili, eskortovali jej četníci do vesnice Jasinja. Přesto si však věřící lid na úřadech vydobyl právo k další bohoslužebné činnosti pro o. Alexije. Těchto bohoslužeb se vždy účastnilo velké množství lidí. Neustálé pronásledování ze strany uherské policie však o. Alexije přinutilo, aby na čas odjel do Ruska a odtud do Severní Ameriky, kde ve stejném období jako na Zakarpatí přecházelo z unie k Pravoslaví velké množství Rusínů. V Americe zůstal s požehnáním metropolitů Platona (Rožděstvenského) více než půl roku a aktivně se podílel na tamějším životě pravoslavné církve. Po svatě Pasše roku 1913 byl povolán zpět do Ruska, odkud měl odjet do Rakouska – Uherska. Oproti původním plánům však odjel z Ruska zpět do Ameriky, kam byl povolán do farnosti, o kterou se měl jako pastyř duchovně starat. Jelikož byl ve stejné době na Zakarpatí spolu s dalšími věřícími obžalován, opustil svou farnost v Americe a vrátil se domů. Začíná nechalvalně známý třetí Marmaroš-Sihotský proces

**Celým srdcem sis zamiloval pravdu,
pouta a rozličná strádání mírně jsi
přetrpěl, požehnání Svaté Hory
Athoské jsi přinesl a svaté
Pravoslaví na Zakarpatské Rusi ob-
rodil. Přebлаžený náš otče Alexiji,
pros Krista Boha, aby sváry vyko-
řenil a duším našim seslal pokoj
a velikou milost.**

Tropar hl. 8

**Uctěme hvězdu karpatskou,
jasným světlem zazářivši a apošto-
lům podobnou, bohonosného otce
našeho Alexije, jenž Pravoslaví si
zamiloval a národ svůj k pravé víře
navrátil. Proto i my vděčně mu zpí-
vejme: Raduj se, přemocná hvězdo
Rusi karpatské!**

Kondak hl. 4

(1904, 1906, 1913 – 1914), který byl veden proti těm, kteří se snažili o obnovu svatého Pravoslaví na Zakarpatské Rusi. V procesu, kterého se o. Alexij účastnil jako jeden z hlavních obžalovaných, pronesl při závěrečné řeči tato slova: „*Tam, kde lidé hledají pravdu, je svaté místo jako chrám. Zde stojíme, věřící a já jako kněz. Já v tomto chrámu přísahám, že jsem nevinný a neudělal jsem nic proti vlasti. Vše, co jsme konali, konali jsme ve jménu víry, a proto v této věci řekne poslední slovo Kristus.*“ Na to předseda senátu na o. Alexije začal křičet, ale o. Alexij pokračoval dál: „*Ať již bude rozsudek jakýkoli, my jej přijmeme. Jestliže budeme strádat, budeme strádat za svaté dílo. Prošel jsem tři části světa, a když jsem byl v Americe a dozvěděl jsem se o svém obvinění, ihned jsem přijel domů; táhla mě sem láska k mé vlasti. Jestliže stádo strádá, místo pastýře je uprostřed strádajících. A tam nahoře?*“ – přitom zvedl ruce k nebi – „*Bůh ví, že nás vede jen pravda víry, a ne protistátní činnost.*“

Vyšetřování v tomto procesu nakonec trvalo dva měsíce. 3. března 1914 byl vyneseno rozsuz-

dek: o. Alexij Kabaljuk byl odsouzen ke čtyřem letům a šesti měsícům s peněžní pokutou. Brzy po skončení soudu daroval car Nikolaj II. o. Alexijovi zlatý náprsní kříž za jeho vyznavačský boj a v pravoslavných chrámech po celé Rusi byly slouženy molebny za zdar jeho duchovního boje. Věznění, mučení a strádání všech ostatních věřících a jejich duchovních pro pravoslavnou víru trvalo až do roku 1918. Po tomto roce, když byla Zakarpatská Rus připojena k Československu, se situace alespoň trochu zlepšila. Pravoslavná církev byla konečně oficiálně uznána, věřící na Zakarpatí mohli tehdy svobodně vyznávat svoji pravoslavnou víru i rusínskou národnost. Byly zakládány nové monastýry a chrámy. Všechny mají nějakou blízkou souvislost s osobností o. Alexije. V roce 1920 přišel o. Alexij do Chustu, kde založil nejprve modlitební dům a při něm později i internát pro pravoslavné žáky gymnázia a učňovské školy. V monastýru sv. Nikolaje v Ize, který též spoluzakládal, byl 17. srpna 1921 všemi bratřími monastýru zvolen za představeného. Na druhý den jej pak vladyka Dositej (Vasić), první biskup po znovuoobnovení svatého Pravoslaví na Zakarpatí, jmenoval igumenem tohoto monastýru. (O vl. Dositejovi viz 2. č. DP). Z monastýru sv. Nikolaje, který založil ctih. Alexij, vzešel biskup a později metropolita naší místní církve Doretej, jenž byl duchovním dítětem ctih. Alexije.

V červenci roku 1925 byl igumen Alexij povýšen na archimandritu a byl uznán za hlavního představeného Duchovní konzistoře autonomní Karpatoruské církve v Chustu. V Chustu také o. Alexij později vybudoval chrám zasvěcený svátku Zvěstování Přesvaté Bohorodice, ve kterém sloužil jako hlavní představený až do konce svého života. Přes všechna strádání a prožitá

životní útrapy se archimandrita Alexij dožil sedmdesátilet. Nedlouho před svou smrtí, 9. listopadu 1947, přijal velkou schimu. Dne 19. listopadu/ 2. prosince pokojně umírá v ženském monastýru Zesnutí Přesvaté Bohorodice, který za svého života materiálně i duchovně značně podporoval. Jeho čestné ostatky byly poté převezeny do monastýru sv. Nikolaje v Ize, kde byly 22. listopadu/ 5. prosince slavnostně pohřbeny. K jeho ostatkům poté stále přicházeli věřící, kteří hledali duchovní útěchu i tělesnou pomoc. Roku 1999 byly svaté ostatky o. Alexije vyzdvíženy a přeneseny do modlitebního domu Svatonikolajevského monastýru v Ize, kde dodnes spočívají netlenně. Již krátce po vyzdvžení svatých ostatků byly zaznamenány mnohé případy zázračného uzdravení těžce nemocných lidí na přímluvy ctih. Alexije Karpatoruského. (Nám samotným roku 2003 při našem návratu z Počájeva vyprávěla jedna žena, která přijela až z Moskevské oblasti, jak ctih. Alexij pomohl její těžce nemocné dceři.). Část svatých ostatků ctih. Alexije se nachází i v našem brněnském chrámu.

Dne 20. října 2001 proběhla v monastýru sv. Nikolaje slavnostní kanonizace, při níž byl schiarchimandrita Alexij připočten k zástupu svatých Pravoslavné církve.

»...necht' obrodí se naše země svatým pokáním a necht' proslaví Boha podivuhodného ve svatých svých...«

*(z modlitby k ctihodnému
Alexiji Karpatoruskému)*

*Podle pravoslavného kalendáře 2003
a podle knihy „Prepodobnyj Aleksij Karpatoruskij,
spovidnik. Akafist a žitie“ připravil
o. diákon Marek Malík*

V čase zoufalství vězte, že vás neopustil Pán, ale vy Pána. Pro jméno Boží vyslechněte, jak žít, když jste sami: i kdyby vám bylo smutno, i kdyby se vám nechtělo, vždy v myšlenkách a ve svém srdci vzývejte Pána Ježíše Krista, který žije ve vaší duši.

poučení optinských starců

Starozákonní a judaistické pozadí svátku Proměnění Páně

Svět Starého zákona

Jako každoročně oslaví Pravoslavná církev i letos 6. (19.) srpna jeden významný svátek ze dvanácti velkých svátků církevního roku – svátek Proměnění Páně. Událost, kterou si zde připomínáme, popisují všichni tři synoptičtí evangelisté: Matouš (17, 1-8), Marek (9,2-8) i Lukáš (9,28-37). A tato událost, kterou nám všichni tři evangelisté přibližují takřka shodně, navazuje na události při Ježíšově křtu v Jordáně. Ježíš Kristus se zde znovu zjevuje jako Boží Syn a Mesiáš, jako naplnění Zákona a Proroků.

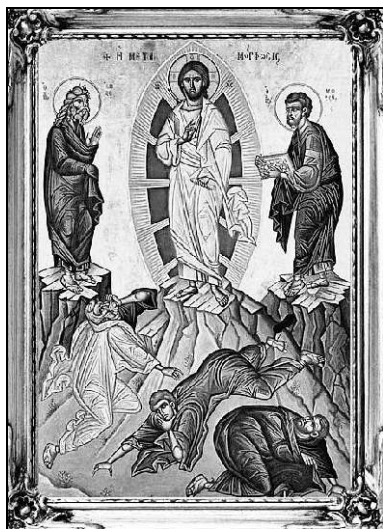
„Chceš-li, postavím tu tři stany“ (Mt 17,4)

Při čtení ze svatého Evangelia, jež připadá na tento svátek, se dozvídáme podivuhodný příběh: Ježíš se třemi ze svých nejbližších apoštolů odchází na vysokou horu (Tabor), aby se zde modlil. Učedníci se přitom stanou svědky jeho proměny – jeho šat zbělí a tvář zazáří jako slunce. Zároveň se jim zjevují Mojžíš a Eliáš, kteří s Kristem rozmlouvají o nadcházejících událostech jeho cesty do Jeruzaléma.

Přesto, že učedníci jsou nejprve zmateni, slouží tato událost ke zjevení Kristovy boho-lidské přirozenosti a je rovněž přípravou k pochopení a přijetí pravého smyslu jeho vykupitelské činnosti – utrpení, smrti a zmrtvýchvstání. Jsou k tomu opět použity symbolické prvky vlastní židovskému národu a jeho náboženství.

Kdy k této události přesně došlo, nevíme. Z kontextu vyprávění je zřejmé, že to bylo v těsné souvislosti s Ježíšovou cestou do Jeruzaléma, cestou zakončenou jeho utrpením a slavným Zmrtvýchvstáním. Někteří biblisté kladou tuto událost – na základě narážek v textu – do období třetího z poutních svátků biblického židovstva – svátku Stánků, zvaného hebrejsky Sukkot. Jde především o situaci, kdy Petr pohotově nabízí Spasiteli, že postaví tři stany – jeden pro Ježíše, druhý pro Mojžíše a třetí pro Eliáše. Budovat stany a pobývat v nich patří totiž k hlavním náboženským povinnostem tohoto svátku.

Jak bylo již řečeno, spolu s Pesachem a svátkem Šavu'ot patří tento svátek k takzvaným třem poutním svátkům, a stejně jako tyto tři události má svátek Stánků rovněž svůj biblický původ; jeho slavení je Izraeli nařízeno jako součást smlouvy přijaté na Sinaji (Lv 23, 33-44).

Samotné slovo „sukkot“ – סוכות je plurálem hebrejského slova „sukka“, které označuje stánek nebo chatu. Svátek se slaví po sedm dní (v diaspoře, tzn. mimo Izrael, osm), počínaje 15. dnem měsíce tiši (přibližně v říjnu). Hlavním prvkem, který dal celému svátku jméno, je výstavba „sukky“ – provizorního obydlí, větší-

nou plátěného, zastřešeného olistěnými větvemi jenom tak, aby skrze střechu byly vidět hvězdy. Podle biblického příkazu mají Židé v tomto obydlí strávit celý svátek, praxe je však taková, že se v něm nejčastěji pouze jí, i když přísně ortodoxní skupiny Židů, pokud to počasí dovolí, v succe i spí. Pobyt v takto jednoduchém obydlí má každému Izraelitovi připomínat putování jeho předků z Egypta do Zaslíbené země.

Přesto, že jde o provizorní přístřešek, bývá sukka bohatě vyzdobena a k tradiční výzdobě patří i portréty sedmi duchovních hostí, tzv. ušpizim. Hosty každé sukky v duchovním slova smyslu jsou postupně (každý den jeden) patriarchové židovského národa: Abraham, Izák, Jákob; Jákobův syn Josef; zákonodárce a prorok Mojžíš; velekněz Áron a král David. V tomto kontextu se tak apoštolům zjevují Mojžíš jako reprezentant Tóry (Zákona) a Eliáš jako zástupce Proroků a přitom oba rozmlouvají s Ježíšem.

Dalším podstatným prvkem svátku je mávání „čtyřmi druhy větví“ během bohoslužby – jedná se o větve palmy, myrty a vrby a plod citrusu etrog (podobný citronu). Toto mávání je doprovázeno zpěvem proseb – Hošijanna! (Pomoz nám!).

Při Kristově vjezdu do Jeruzaléma lze spatřit něco velmi podobného: obyvatelé Jeruzaléma vítají Ježíše máváním ratolestí a voláním Hosanna! Tím jasně deklarují jeho mesiášství.

Na rozdíl od svátků Pesach a Šavu'ot je svátek Sukkot jediným ze tří poutních svátků, který nebyl křesťanstvím přijat a rozveden. Asi proto, že v Novém Zákoně není výslovně jmenován. Přesto je důležitým klíčem k hlubšímu pochopení událostí dějin spásy a jejich popisu v Písmu Svatém. Ve světle slavení svátku Stánků a zvyků s ním spojených mohli a měli Ježíšovi současníci (a i my dnes) poznat, že On je Mesiáš, Pomazaný Izraele, který přinese spásu celému světu.

Na hoře Tábor s Kristem hovoří Mojžíš jako ten, skrze něhož daroval Hospodin Izraeli Tóru a Eliáš jako zástupce Proroků. Ikony svátku Proměnění Páně zobrazují Krista ve středu mezi oběma velkými Božími muži, přičemž jeho osoba je vyvýšena nad oba dva. To jasně poukazuje na Kristovo Božství a na fakt, že On je naplněním Zákona i Proroků.

Svaté Proměnění slouží nepochybně jako předobraz světlého a slavného Vzkříšení Páně a podle výkladu sv. Prokla, arcibiskupa cařihradského, rovněž jako předobraz té slávy, ve které přijde náš Pán, aby soudil živé a mrtvé. Můžeme v něm konečně hledat i předznamenání toho stavu, ve kterém se budeme nacházet při konci světa.

připravil Vladimír Štěpánek

Před ukřižováním tvým, Pane, hora Tábor stala se podobnou nebi. Oblak rozprostřel se nad ní, když jsi se proměnil a když o Tobě svědčil z nebe Otec. Tam byli Petr s Jakubem a Janem, neboť jim náleželo býti s Tebou v hodinu, v níž jsi byl zrazen, aby spatřivše slávu tvou, neulekli se pak tvého utrpení. Ó Pane, dejž milostivě, abychom se i my Tvému utrpení klaněli.

(Stichira z Velké večerní v předvečer svátku Proměnění)

Svatý novomučedník Georgios z Joanniny

Památka svatých vyznavačů umučených pod tureckým jhem

Svatý Georgios se narodil roku 1808 v Řecku v obci Tsourchli nedaleko města Grebeny. Jeho rodiče, Konstantinos a Vasilia, byli chudí, ale zbožní zemědělci. Když Georgios dosáhl věku osmi let, ztratil oba rodiče i sestru a stal se sirotkem.

Jakmile dospěl, musel si zajistit základní obživu vlastními silami. Stal se proto podkoním u Chatzi Abdula, váženého úředníka u imána a joanninského paši v jedné osobě.

V jeho charakterových rysech lze spatřovat mnoho podobného s jinými svěťci, např. pokoru a trpělivost, pro které si jej cenil i jeho pán Abdul. Boží Duch v něm rozněcoval plamen zbožnosti a Georgios nacházel opravdové uspokojení pouze v blízkosti svého skutečného, nebeského Pána – v jeho svatých chrámech, které v Joannině často navštěvoval.

Jako tma zastírá světlo, tak i závistiví turečtí poddaní se nemohli smířit s postavením Georgia u jeho pána Abdula a nazývali jej hanlivě „nevěřící Hasan“. Mnozí se začali po čase domnívat, že Georgios je svému pánu Abdulovi oddán natolik, že se dokonce stal i muslimem. V politickém ovzduší doby, v níž Georgios žil, bylo zvykem, že si Turci najímali na různorodé práce na svých panstvích křesťanské poddané, kterým dávali turecká jména. Islamizace křesťanského obyvatelstva nebyla náhodná, ale byla součástí zcela cíleného programu Turků. Georgios navzdory tomuto tlaku zůstal věrným následovatelem Krista; postil se poctivě vždy ve středu a v pátek, kdy nejedl nejen maso, ale ani ryby či stravu s olejem.

Jako mladý muž se zamiloval do křesťanské dívky Heleny, rovněž služebné u jedné Turkyňe, kterou stihl stejný osud jako Georgia,

když zůstala spolu se dvěma dalšími sourozenci bez rodičů. S ní se také oženil.

Jednou se přihodila následující událost. Jeden závistivý Turek, který ztratil kvůli svým nepoctivým obchodům místo u svého pána Abdula, zanevřel na Georgia a chtěl se mu pomstít. Lživě jej nařkl u joanninskému soudci sdělit, že Georgios chodí do „tzamie“ (mešity), a přitom se vysmívá muslimské víře a že se musí buď stát muslimem, nebo musí být usmrcen.

Georgios se tohoto obvinění nezalekl a před soudem odvážně vyznal, že je křesťan, narozený křesťanským rodičům, a že křesťanem také zůstane. Překvapení na tvářích zlých Turků nastalo v okamžiku,

když se o všem dozvěděl tehdejší Georgiův chlebodárc, Chatzi Abdul, který rozněvaný předstoupil před soudce a na svou čest dosvědčil, že jeho služebník mluví pravdu, že je skutečně neobřezaným křesťanem! Nato soudce Georgia propustil.

Jakou radost prožíval Georgios, když mu jeho žena Helena porodila syna! Chatzi Abdul dal Georgiovi dokonce několik dní volna, aby mohl svého syna pozdravit a pokřtít jej. Křest dítěte připadl na svátek sv. Jana Křtitele (7.1.1838), a proto rodiče své dítě pojmenovali jménem Spasitelova Předchůdce. Jako by Georgios cítil svůj blízký mučednický skon, když se krátce po narození svého syna, přesně 12. ledna, několikrát během dne obrátil k Bohu a nazpaměť pronesl své poslední modlitby. Rozloučil se přitom se svým synem Joannisem (kterého po otcově smrti nazývali joanninští občané „Joannis, syn svatého mučedníka“). Brzy na to Georgia přepadl jeho dávný nepřítel Turek Hodža a začal mu spílat, do kdy že si bude zahrávat se svou vírou?

„Jsi křesťan, nebo muslim?“ zněla posměšná a zároveň výhrůžná Hodžova otázka. Georgios se snažil zprvu vyhnout vznikajícímu konfliktu, aby hlasité Hodžovy nadávky za chvíli nepřilákaly k oběma mužům shromáždění zvědavců.

Vzhledem k tomu, že se poblíž nacházel jeden řecký úřad, podařilo se Georgiovi ukrýt v jeho útrobách díky dobrosrdečnému Řekovi Telesforovi Klaritzimu, který zde pracoval.

Nyní již zfanatizovaný Turek Hodža pokřikoval na Georgia s ještě větší intenzitou a ironicky se jej doptával: „Ty, který ses stal muslimem, jak to, že se znovu činíš křesťanem?“

„Nikdy jsem se nestal muslimem ani jsem nezradil svého Krista,“ odvětil Georgios a dodal nebojácně: „Křesťanem jsem byl a jím také zůstanu.“

Georgios byl po této události opět předveden před soudce, který jej důkladně vyslýchal a vyptával se jej na jeho náboženské vyznání. Georgia však poslal prozatím do vězení. Jakmile se o této události dozvěděl tehdejší metropolita joanninský Joakim (rodem z Kosu), snažil se Georgia osvobodit. Neúspěšně.

Nakonec předvedli nebohého Georgia před soudce ještě jednou, potřetí, a sám soudce se jej snažil přimět ke změně víry a k přijetí islámu. Georgios ale zůstal neoblomným. „Jsem křesťanem,“ tak zněla všechna jeho další obhajoba.

Jelikož s tím soudce ani zmanipulovaný dav nebyl spokojen, začali Georgia bít, bičovat a znovu jej odvedli do žaláře. Zde mu zaklínili nohy do hrozných mučících nástrojů a na hrud' mu položili obrovský kámen a tak se jej snažili zviklat. Kámen, který na něj vložili, sotva uneslo dvacet dospělých mužů. Georgios si ani tehdy nezoufal, ale veškerou svou naději vložil na Hospodina, neboť se praví: „Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duše zabít nemohou, spíše se však bojte toho, který může i duši i tělo zatratit v pekelném ohni.“ (Mat 10,28)

Na druhý den nelidské mučení pokračovalo: Georgia polévali vařícím olejem, pálili rozžhaveným železem a vpichovali mu jehly pod nehty.

Protože si sami byli vědomi moci peněz,

domnívali se joanninští Turci, že si mohou Georgiovu víru koupit zlatem a stříbrem, jen když se zřekne Krista. Georgios si ovšem dobře pamatoval slova svého Pána, kterého pokoušel na poušti ďábel a sliboval mu všechna bohatství země, jen když se před ním pokloní. „Pánu Bohu svému budeš se klanět, a jemu samému sloužit,“ (Mat 4,10) odpověděl stejně rezolutně i mladý křesťan Georgios.

Georgiova neochvějnost rozlítla básníci dav Turků natolik, že začali křičet: „Hle, ten se vysmívá islámu... pryč s ním!“

Nakonec, po neustálém dokazování a falešných přímlovkách mocného šejcha Aliho, který byl osobně žádat soudce o hlavu mučedníka, rozhodl vezír o verdiktu: smrt oběšením za to, že se obžalovaný obrátil z muslima na křesťana a pošpinil Mohamedovu víru.

Na straně Georgia stáli přirozeně všichni křesťané, jmenovitě metropolitě Joanniny, Arty a Grebeny, jakož i představitelé města a okolí. Bohužel bezvýsledně. Georgios byl nadále střežen ve vězení, kde jej směli navštěvovat jeho nejbližší přátelé a rodina a snažili se jej povzbudit, aby svou víru nezradil, neboť by jej mohli následovat i další, ve víře slabí křesťané.

Věznitelé ovšem stále doufali, že Georgios podlehne jejich psychickému nátlaku a odloučení od manželky Heleny a novorozeného syna Joannise. Navrhovali proto Georgiovi, aby se raději vyhnul smrti a utekl do svobodné části Řecka nebo na jiné vzdálené místo, kde by mohl žít jako křesťan. Tyto a podobné návrhy Georgios i nadále zamítal, a ani na chvíli o nich neuvažoval. „Jako křesťan jsem se narodil, jako křesťan také zemřu,“ opakoval s prostou křesťanskou vírou, jaké jej naučila svatá Církev a zbožní rodiče a která v jeho srdci vzklíčila již v útlém mládí.

Dobří přátelé mu říkali, že tyto zkoušky musí přestat, „jinak nás za chvíli poturčí všechny...“ Georgios své přátele na oplátku prosil, aby se postarali o jeho rodinu, což mu také slíbili.

Nadešel 17. leden 1838, kdy si pro Georgia přišli jeho kati do vězení. Vyzvali jej, aby se připravil. On vstal a nahlas vzdal chválu Hospodinu. Pak jej jeho mučitelé odvedli do pobřežní

čtvrti Kurmání, kde měla proběhnout poprava. Znovu se jej otázali: „Kdo jsi?“ On odpověděl: „Jsem křesťan a uctívám Krista a Vládkyni Bohorodici.“ Stráž mu uvolnila spoutané ruce a on mohl konečně učinit znamení kříže. Pak se ještě naposledy obrátil ke shromážděným křesťanům a pronesl tato památná slova: „Odpusťte mi, bratři, a Bůh vám odpusť.“ Turečtí kati mu vzápětí na to vložili na krk oprátku a jeho čistá křesťanská duše se vznesla k Pánu.

Doslov

Tu noc, kdy Turci Georgia pověsili, zůstalo jeho umučené tělo na šibenici a kolem hlavy světce zazářil do dálky ničím nepřehlédnutelný jas. Každou noc bylo lze spatřit toto podivuhodné Boží znamení, které se turecká stráž snažila zpochybňovat a odmítala mu přikládat nějaký zázračný význam. Naopak tvrdila: Bůh seslal svůj oheň, aby spálil tělo tohoto křesťana. Jindy zase obvinili jednoho pekaře, který měl údajně zažehnout kolem světce tělo světlo, aby vyjádřil mučedníkovi svou úctu, a proto jej uvrhli do vězení. I poté, co došlo k výměně stráže a velení převzal setník, zázrak se opakoval. Jeden z vojáků se chtěl svatozáře dotknout svým mečem, ale ta se vždy posunula výš. Svaté ostatky zůstaly venku až do 19. ledna, tedy tři dny. Po těch dnech požádali křesťané Turky o vydání Georgiova těla. Nakonec jej vykoupili za tři sta drachem. Zajímavé je, že když tělo snímali, nejevilo známky oběšení, tzn. nebylo ani ztuhlé ani zčernalé, ale naopak měkké a jeho tvář vyzařovala klid a blaženost. S bázní tedy sňali tělo světce a zavinuli je do bílého plátna. Vložili je do zvláštní schránky a převezli do metropolitního chrámu. Joanninský metropolita Joakim tehdy vyzval protožalmistu Petra Georgia, aby pozorně prohlédl tvář světce, aby později mohl vytvořit jeho obraz (ikonu). Již zde v chrámu se začaly dít první zázraky na přímluvy sv. Georgia. První, na kom se zázrak projevil, byla matka Petra Georgia, místního ikonografa, která ležela doma těžce nemocná a připoutaná na lůžko. Poté, co se Petr Georgios dotýkal těla světce a zaznamenával si základní tělesné rozměry, dotkl se doma své matky, o níž se staral, a ta rázem pocítila úlevu od nemoci a za chvíli se zcela uzdravila a mohla vstát. Jsou zazna-

menány i další případy uzdravení, ke kterým docházelo díky uzdravující síle Georgiových tělesných ostatků, které Bůh proslavil.

Kanonizace

Krátce po smrti Georgia byla na žádost věřících sepsána zpráva o okolnostech umučení joanninského mučedníka, kde byla podrobně shrnuta veškerá fakta z doby před a po umučení, včetně záznamu o zázracích, k nimž došlo. Již po třinácti dnech, které uplynuly od slavné smrti Georgia, byla složena oslavná služba a napsána ikona. Vše nasvědčovalo tomu, že Georgios bude přiřazen k zástupu řeckých svatých, jak o to metropolitu joanninského žádali zbožní křesťané. Metropolita Joakim proto nechal prověřit, zda zázraky spojené s Georgiovou osobou jsou pravdivé, či nikoli. Když metropolita Joakim zjistil, že zázraků přibývá a jejich hodnověrnost je nade vše vy-

mluvná, obrátil se se svou žádostí na tehdejšího konstantinopolského patriarchu Grigoria VI. Posvátný synod v čele s patriarchou po důkladném prověření všech zpráv vydal ustanovení, v němž se konstatuje „prohlášení sv. Georgia za svatého“ a nařizuje se každoroční slavení jeho památky, jež připadá na den úmrtí novomučedníka (17.1.). K oficiálnímu prohlášení Georgia za svatého tedy došlo necelých 19 měsíců po jeho mučednické smrti.

Význam jeho mučednické smrti

Mučednický skon a odvaha mladého Řeka Georgia znamenaly mnoho pro těžce zkoušený řecký národ. Zpráva o mučednické smrti a následném prohlášení za svatého se rychle rozšířila za brány města Joanniny. Jakou lásku ke Kristu musel sv. Georgios nosit ve svém srdci? Jen pomysleme, ani láska k jeho mladé ženě ani soucit k jeho malému synovi ani sliby vězňů nezměnily pevně rozhodnutí Georgiovo zachovat svou víru v Krista bez poskvrny. Tento prostý a téměř nevzdělaný muž hledal a našel pravou hodnotu lidského života. Tento pokorný podkoní pochopil, že utrpení a životní zkoušky, které podstoupil, byly cestou, jež vedla k Bohu. Víra a autenticita jeho života prošla tvrdou zkouškou tělesné i duševní bolesti, ale nakonec prokázala svou ryzost a neotřesitelnost. Sv. Georgios ovlivnil dějiny dnes již proslulého města Joannina. Zjevil se v té nejvhodnější a současně nejvypjatější chvíli jako „nádoba Bohem vyvolená“, aby ukončil proud islamizace a upevnil víru křesťanů.

Přenesení svatých ostatků

Dne 25. 10. 1971 – přibližně 150 let po vypuknutí Řecké osvobozené revoluce (1821) a 133 let po mučednické smrti sv. Georgia (1838) – se konalo slavnostní přenesení světových ostatků, jehož se účastnilo celé město Joannina a další města v okolí a ze kterého se těšil nebeský zástup řeckých svatých. Ostatky

sv. Georgia byly do té doby uloženy pod severozápadním sloupem v oltární části metropolitního chrámu v Joannině. Tehdejší metropolita joanninský Serafim, pozdější arcibiskup athénský a celého Řeka, se na popud své osobní úcty k novomučedníkovi Georgiovi rozhodl po dlouhém zvažování a usilovných modlitbách k aktu přenesení jeho svatých ostatků a přizval k této události všechny duchovní z celého Epiru. Nejdříve se konalo velké povečeří v metropolitním chrámu sv. Athanasia, kterého se zúčastnilo velké množství arcijerejů a stovky kněží, diákonů a tisíce věřících. Po skončení večerní se všichni přemístili ke světové hrobce, aby mohlo započít slavné vyzvednutí jeho ostatků, uložených ve stříbrné schráně, s níž zástup duchovenstva obešel třikrát celý chrám. Všichni přítomní byli upřímně dojatí, mnozí plakali. Proud věřících, kteří se přicházeli poklonit světovým ostatkům, neustával ani následující den ráno. Na druhý den ráno po slavnostním vynešení ostatků sv. Georgia se s nimi konal průvod, který procházel celým městem a jenž zakončil svou pouť u nového chrámu, postaveného na počest svatého novomučedníka Georgia, ve kterém jeho podivuhodné ostatky spočívají až dodnes.

podle knihy profesora Konstantina P. Vlascha „Život svatého a slavného novomučedníka Georgia“ (Athény 2000) připravila Stefania Fasouli-Dvořáčková

Předtím, než cokoliv řeknete nebo uděláte, posuďte, zda vaše slovo nebo váš skutek neurazí Boha nebo bližního.

Prosím vás, přátelé moji, neopovrhujte žádnou možností, jak se zalíbit Bohu. Takovýchto možností je mnoho: chovat se k lidem laskavě, utěšovat smutné, zastávat se utiskovaných, dávat milodary potřebným, odvracet oči od nemravných věcí a skutků, mít odpor k nemravným myšlenkám, přemáhat se k modlitbě, být trpěliví, milosrdní, spravedliví a všechny ostatní podobné věci. Získávání těchto svatých ctností k nám bude přitahovat všemohoucí pomoc Boží. S ní můžeme překonat všechny těžkosti, které se předtím zdály našimi silami nepřekonatelné.

poučení optinských starců

Starec Porfýrios Kavsokalyvita (6. část)

Z poučení starců

Starec Porfýrios ve svých slovech, jimiž charakterizuje novou realitu života v Kristu, autenticky dosvědčovanou samotnou Církví a jedině ve svaté Církvi zakoušenou, často užívá ve spojitosti s životem člověka adjektivum „věčný“ či „nesmrtelný“. Jak tomu rozumět? Je třeba vědět, že myšlenka o nesmrtelnosti duše není původním křesťanským učením, ale pochází od dávných řeckých filozofů. V Církvi pak mohla být tato teorie správně pochopena a vyložena. Nejdůležitějším prvkem pravoslavného učení o duši je to, že věčnost či nesmrtelnost člověka je založena ne na nesmrtelnosti jeho duše, ale na Kristově vzkříšení a budoucím vzkříšení těl. Duše, a koneckonců i život člověka, o kterém hovoří starec Porfýrios, jsou skutečně nesmrtelnými, ale pouze a jedině díky Boží blahodati, ne ze své přirozenosti, což mimo jiné potvrzuje učení o všeobecném vzkříšení při druhém příchodu Pána...

„Uvnitř Církve postupujeme k nesmrtelnosti“

Církev je novým životem v Kristu. V Církvi neexistuje smrt, neexistuje ani peklo. Sv. evangelista Jan říká: „Bude-li kdo zachovávat mé slovo, nezakusí smrti na věky.“ (Jan 8,52) Kristus ničí veškerou smrt. Kdokoli vchází do Církve, zachraňuje se, stává se věčným. Je jeden život, nekonečné pokračování, takový život nemá konce, neexistuje pro něj smrt. Ten, kdo následuje Kristova přikázání, nikdy neumírá. Umírá tělesně, umírá spolu se svými vášněmi, a tím se stává hodným života v ráji, v naší Církvi, počínaje tímto pozemským životem, jenž má své pokračování ve věčnosti. Spolu s Kristem se smrt stává mostem, který přejdeme v jednom okamžiku, abychom pokračovali a žili ve „světle nevěčným“.

Od té doby, co jsem se stal mnichem, uvěřil jsem, že smrt neexistuje. Takto jsem přemýšlel a cítím to stejně i dnes: že jsem věčný a nesmrtelný. Je to tak krásné!

Uvnitř Církve, kde se nacházejí svaté Tajiny, které zachraňují člověka, není prostor pro beznaděj. Možná, že jsme velmi hříšní. Avšak když se vyznáme ve zpovědi ze svých hříchů a kněz nad námi přečte modlitbu, Bůh nám odpouští a my pomalu postupujeme dál k nesmrtelnosti, bez jakékoli nejistoty, bez jakéhokoli strachu.

Když si zamilujeme Krista, začínáme žít v Kristu. Jestliže se nám to s Boží pomocí podaří, ocitneme se v naprosto zvláštním stavu, začneme prožívat zcela zvláštní stav blaženosti. Už pro nás neexistuje žádný strach; ani smrt ani ďábel ani pekelná souzení.

Toto všechno naopak existuje pro lidi, kteří žijí vzdáleni od Krista, pro ty, kteří nejsou křesťany. Pro nás, kteří křesťany jsme a plníme vůli našeho Pána Ježíše Krista, již neexistuje, jak sám Pán říká, žádná z těchto strašných věcí. Vlastně existuje, ale s tím rozdílem, že ten člověk, který v sobě zapře onoho starého člověka se všemi jeho „vášněmi a žádostmi“ (Gal 5,24), si již více ďábla ani jiných zlých věcí nevšímá, nevěnuje jim pozornost. Už se jimi vůbec nezabývá. Jediné, co ho zajímá a čemu přikládá význam, je láska, úcta ke Kristu a k bližnímu.

Jakmile pokročíme do takového stavu, kdy cítíme radost, lásku a úctu k Bohu bez jakéhokoli strachu, můžeme říci, že „živ jsem pak již ne já, ale živ jest ve mně Kristus.“ (Gal 2,20) Nikdo nám nemůže zabránit, abychom prožili toto tajemství...

(příště pokračování duchovních poučení starce Porfýria)

z řeckého originálu „Život a Slova“ (kap. O Církvi)

přeložila Stefania Fasouli-Dvořáčková a úvodem doplnil Michal Dvořáček

Duchovní rozhovor se starcem Kleopou na vážná témata

Z rumunského duchovního odkazu

Starce Kleopo, je užitečná kniha s výkladem „Dvanácti pátků“?

Tato kniha k nám došla od bogomilů, tedy od jistého druhu bulharských heretiků, žijících ve 12. století. Jedná se o apokryf, který Posvátný synod Rumunské pravoslavné církve neschválil. Rovněž další kniha s názvem „Sen Boží Matky“ není schválen. Církev v Rumunsku jej sice tolerovala, protože se jeho prostřednictvím mnoho lidí vrátilo skrze pokání k Církvi, ale ani toto dílo Posvátný synod neschválil. Nejvhodnější, mohu-li vám radit, jsou Akathist k Bohorodici a Paraklis² k Boží Matce. Oba mají velkou duchovní sílu a jsou schváleny všemi všeobecnými sněmy. Čtěte je tedy každý den.

Doporučuji číst rovněž Akathist ke svátku Zvěstování, ten je (v Rumunsku) nejznámější, a dále Akathist k Pokrovu Přesv. Bohorodice, když na vás přichází nějaká zlá vášeň či pokušení, aby vás Boží Matka ukryla pod svým mocným pláštěm. Číst můžete také např. Akathist Boží Matky „Všech zarmoucených radost“. Boží Matka uděluje všem radost.

Paraklis má za úkol zklidnit člověka. Jestliže jste nervózní, jestliže máte trápení v rodině anebo manžel či manželka nemohou najít klid, pak čtěte Paraklis s rozžatou svíčkou před svatou ikonou. A tak se uklidníte. Takovou sílu má Paraklis k Boží Matce, přinese pokoj rodině i vašemu domu!

Otče Kleopo, v poslední době byla vydána kniha s názvem „Dopis našeho Spasitele Ježíše Krista o jeho trápeních“. Znáte tu knihu? Je užitečná?

Poslyšte, vše napomáhá, ale nejlepší bude, když si přčtete Akathist k našemu Spasiteli Ježíši Kristu, ten je schválen celou Pravoslavnou církví. Nejvíce nám může pomoci Kánon k našemu Spasiteli.

² Paraklis, od řeckého slova „παράκληση“, které znamená „prošení či prosba“. Jde vlastně o prosebné kánony, sestávající z kajících písní, jež jsou mezi sebou odděleny krátkými verši s převážně starozákonní tematikou; celý kánon je zakončen modlitbou, v tomto případě k Přesv. Bohorodici.

Naučte se však též modlitbu, která patří k nejmocnějším (vedle čtení královské modlitby „Otče náš“), a sice modlitbu srdce, při níž říkáme neustále ve svém srdci slova: „Pane Ježíši Kriste, Synu Boží, smiluj se nade mnou hříšným!“

Nebo můžete říkat tento druh modlitby: „Pane Ježíši Kriste, Synu Boží, na přímluvy Přesvaté Bohorodice a všech svatých, smiluj se nade mnou hříšným!“ Jde o krátkou, ale velmi účinnou a silnou modlitbu. Je dobré ji opakovat, ať se nacházíte kdekoli, ve vlaku, na cestě, ale i doma. Když s ní večer usínáte, budete ji mít na rtech i ve spánku. Vyzýváte-li jméno Ježíše Krista, nebudete mít zlé sny anebo noční můry. Místu, kde je vzpomínáno Boží jméno, jméno Ježíše Krista celým srdcem a s vroucí láskou, se ďábel vyhýbá.

A nejen to, když večer usínáte bez modlitby, je to velký hřích. I když jste unaveni, snažte se číst alespoň krátké večerní modlitby s několika zemními poklony, teprve pak jděte spát.

Ráno, když opouštíte dům a jdete do práce bez modlitby, opět se dopouštíte velkého hříchu. Svatý Jan Zlatoústý říká: „Je vhodné, aby v životě člověka předcházela všem ostatním věcem nejdříve poctivá modlitba.“

A když ráno vstáváte, nezačínajte hned pracovat, aniž byste se pomodlili. Existuje druh démona, který se nazývá „ten, který chodí vpředu“, a ten rozkazuje čtět dalších démonů a posílá je po domech křesťanů, aby je nabádali, že mají ráno nejdříve ze všeho začít pracovat. Aby se od samotného úsvitu pouštěli do práce.

Vy tak nečiňte, moji draží. Nejdříve vzdejte slávu Bohu, aby vás Bůh posiloval, a potom můžete pracovat a vydat síly třeba i za deset lidí.

A pokud jsme, otče, nuceni pracovat v neděli, co máme dělat?

Dnes ke mně často přicházejí lidé, a je jich hodně, a říkají jako vy, že musí pracovat v neděli a o velkých svátcích: „Otče, když nebudu pracovat, vyhodí mne z práce!“ Něco vám řeknu, a nezlobte se za to na mne: peníze, které vyděláte v neděli a prací o velkých svátcích, rozdejte chudým! Neboť větší je význam almužny a milosrdenství než pouhá úcta ke dni. Slyšeli jste zajisté, že apoštolové v den sobotní (kdy mají židé zakázáno jakoukoli práci), sbírali na polích klasy obilí, aby se najedli, a přitom činili tolik zázraků v den židovského sabatu; tím vyvraceli názor těch, kteří si mysleli, že budou ospravedlněni, jen když budou ctít židovský den odpočinku. Proto jim Pán pravil: „Sobota pro člověka učiněna jest, a ne člověk pro sobotu. Proto Syn člověka jest pánem také i soboty.“ (Mk 2,27-28) A proto také vy, jestliže skutečně musíte pracovat ve dnech církevních svátků, pracujte čestně a poctivě. A nedopouštějte se žádné krádeže. Není povoleno krást, ani majetek státu ani majetek vašeho souseda. Peníze, které získáte prací o svátcích, rozdejte, jak jsem již řekl, chudým, a bude vám to počítáno za velkou almužnu...

podle Rozhovoru se starcem Kleopou připravila Alina Buruiana

Ti, kteří chtějí být poslušnými Kristu, nechť mají stále před očima ne svou vůli, ale vůli Boží. Máme na mysli Boží vůli, která zabránila i apoštolům, podobně jako brání vám, abyste se zvědavě dotazovali na budoucnost. Neboť věci budoucí jsou v Božích rukou.

poučení optinských starců

Člověk a Boží stvoření

Náš duchovní stav se odráží i v přírodě, která nás obklopuje. Evangelium i svatí Otcové nám mnoha slovy ukládají žít skromně. Nečiníme-li tak, stvoření okolo odumírá. To je přírodní zákon. Následující příběh ukazuje ale i hlubší souvislosti, které jsou na rovině duchovního poznání. Odehrál se celkem nedávno, koncem 20. století.

O tom, jak onemocněla znesvěcená půda

V Bibli se o svědomité práci užívá obratu „vytvářet ráj.“ Právě tak pracoval mnich Trofim z monastýru Optina Pustyň, jehož obnovení je neodmyslitelně spjato s jeho úsilím. Přijel sem a setkal se tu se znesvěcující ohavností na svatém místě, kdy země odmítala plodit. Místní obyvatelé, kteří po válce založili osadu na monastýrských pozemcích, nevybíravě proklínali tuto zemi, na které kdoví proč nic nerostlo. Naváželi na zahrady plné sklápěčky půdy ve snaze vytvořit umělou úrodnou vrstvu. Země byla ale stejně jako nemocná – na jabloních nerostla jablka, rybíz nepodil, sady trpěly padlím.

Milovníky přírody, žasnoucí nad mohutností optinských borů, čekal další ořes: les byl jako mrtvý. Nebylo tu slyšet ptačí zpěv, borůvčí nerodilo a z hub tady rostla jen tu a tam nějaká pokroucená holubinka. „Čím to je – že by radiace?“ ptali se vyplašené první navrátilci. Měřili v okolí pomocí přístrojů, ale radioaktivita tu nebyla, tak jako nebyly v lese houby a v řece ryby.

Noví obyvatelé monastýru se dozvídali jen z knih, že kdysi bohatý monastýrský rybolov živil klášter i gubernii. A místní usedlíci jim vyprávěli, že pro houby se jezdilo se žebříňáky a sbíraly se jen kloboučky od hřibů. A ještě si staří lidé pamatovali monastýrská rajčatová pole. Bez igelitu a úplně jako na jihu tu rostla rajčata v takovém přebytku, že s požehnáním místodržitele kláštera kněze-mučedníka Izáka II., zastřeleného v r. 1938, byla rozdávána každému, kdo chtěl. „A potom přišla ekologická krize,“ říkali pamětníci, aniž by si spojovali neúrodu s tím, že ti, kdo se tu modlili, byli odvedeni do lágrů, a země tak ztratila

Boží milost.

Mnich Trofim zastal na místě bývalých rajčatových polí hnusně páchnoucí polobažinu. V kostromském nářečí se takové půdě říká „obidišče“, od slova „obida“ (česky roztrčenost), protože se k ničemu nehodí – ani jako orná půda ani jako pastvina, a není to dokonce ani bažina, na které roste aspoň klikva. Mnich Trofim většinou oral traktorem. Ale přes „obidišče“ traktor neprojde – zaboří se. Dokonce ani orač s pluhem je nepřemůže, není-li to orač bohatýr jako mnich Trofim.

Na větru stojí kůň a orač. Mnich Trofim se dlouho modlí, obrácen tváří k východu a vítr čechrá jeho světlé vlasy a provívá hřívou koně. Potom se pokřičuje a chápe se pluhu. Půda je tak těžká, až se zdálky zdá, že kůň i orač se plazí po zemi. Kůň padá na kolena a usilovně vytahuje krk dopředu a mnich Trofim naléhá hrudí na pluh a špičkami holínek se zapírá o zem.

Teď tu zase rostou rajčata, růže, zeli a okurky. „To mají mniši pořádnou sílu, že vzkřísili takovouhle mrtvou zemi!“ pravila bábuška Olga Jurina. „Nikdo z nás tomu nevěřil, i kdyby nám to říkali.“ V létě po vraždě optinských novomučedníků (1993) strhly místní ženy poplach: „Les ožívá. Rostou borůvky!“ a začaly nosit z lesa borůvky po kýblech. A další rok začali místní rybáři prodávat takové ryby, že jen půl cejna se vešlo do kýblu, a ocas mu trčel ven. Zahníždili se tu ptáci, větve jabloní ztěžkly jablky, a obyvatel Kozelska Vladimír vyprávěl, že se ženou našli u Optiny čtyři sta hřibů.

Ze zvyku vidět ve všem náhodu si nikdo nedává do souvislosti, že na půdu byla prolita krev novomučedníků, a na jejich modlitby, díky jejich přimlouvám se k této svaté zemi navrátila Boží milost.

Z ruské knihy „Pascha krasnaja“ o třech optinských novomučednících, zavražděných na Paschu 1993, autor N. A. Pavlova, přeložil Petr Křížek

Letošní Syropustní neděle se stala pro věřící brněnské církevní obce vskutku svátečním dnem. Do našeho chrámu totiž přibyla zázračná Počájevská ikona Přesvaté Bohorodice. Ikona, skrze niž Přesvatá Bohorodice mnohokrát projevila svoji velkou milost těm, kteří se s upřímnou modlitbou obraceli k Bohu, znamená pro všechny velkou posilu. Mnozí z nás měli vzácnou příležitost poklonit se této velké svatyni na některé z poutí přímo v Počájevské lávře. Již z naší první cesty do lávry byl přivezen skromnější obraz Počájevské Matky Boží, který se ihned stal neodmyslitelnou součástí bohoslužebného života farnosti. I tato ikona byla přivezena ze Svato-Uspenské Počájevské lávry. Zde byla předtím celou noc umístěna na horním místě v oltáři chrámu Zesnutí Přesvaté Bohorodice a během půlnoční bohoslužby byla přiložena k zázračné ikoně. Její vyhotovení je věrnou kopií původního obrazu, včetně bohatě zdobené zlaté řízy a vykládaného rámu.

Putování po svatých místech

Věrná kopie Počájevské ikony připutovala do našeho chrámu

Krátká historie ikony

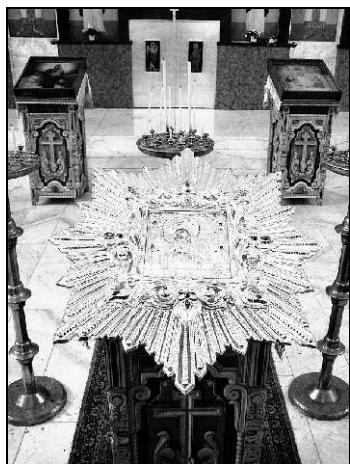
Zázračný obraz Přesvaté Bohorodice darovala lávře v roce 1597 Anna Gojskaja, jejíž rod ikonu obdržel od řeckého metropolity Neofita. Ikona, skrze niž se stalo nespočet zázraků, je nyní umístěna v Počájevské lávře v chrámu Zesnutí Přesvaté Bohorodice nad královskými dveřmi ikonostasu.

Ikona měří na výšku 27,5 cm, na šířku 22,5 cm. Je namalovaná temperou ve středověkém byzantském stylu na desce z lipového dřeva. Nejříve byl obraz pokryt tenkým stříbrným plátkem, zpodobňujícím oděv. Později bylo stříbro nahrazeno perlami. Po požáru v roce 1869, který poškodil vrchní překrytí, nikoli samotný obraz, byla ikona pokryta zlatým plechem, bohatě vykládaným drahými kameny.

Ikona, napsaná podle vzoru „Umilenije“ („Dojetí“), zobrazuje Matku Boží s předvěčným dítětem na pravé ruce. V levé ruce drží plátno, kterým zakrývá nohy a záda dítěte. Její tvář je nakloněna k němu. Ježíš má levou ruku položenou na rameni Bohorodice, pravou rukou žehná. Kromě hlavního zobrazení obsahuje ikona ještě sedm miniaturních obrazů svatých. Napravo, jak nám napovídá ruský nápis, se nachází prorok Eliáš, pod ním je zobrazen mučedník Mina, vlevo prvomučedník Štěpán a pod ním ctihodný Avraamij. Na dolním okraji ikony se nachází obrazy třech svatých žen, velkomučednice Kateřiny, ctihodné Paraskevvy a ctihodné Ireny. Podle všeho se jedná o rodinnou ikonu, která dost možná náležela přímo Neofitově rodině. U jižních Slovanů, ale i jinde, bylo v té době zvykem ctít své rodinné patrony a tento zvyk se předával z pokolení na pokolení. Po čase se tedy oslava jednotlivých patronů stávala také rodovým svátkem a promítala se do rodových ikon. Slovanské nápisy na ikoně nám dovolují hledat autora obrazu i mezi ruskými ikonopisci.

Od samotného založení Počájevského monastýru je jeho historie úzce spojena s osudem této ikony, která se mnohokrát stala pro bratry pramenem blahodati.

Uzdravení od narození slepého Filipa Kozinského bylo jedním z prvních zázraků, který velmi ovlivnil osud monastýru. Brzy následovaly mnohé další. Po období budování, kdy se počet bratří značně zvýšil, nastaly těžké časy. Rusko se v té době již zbavilo tatarsko-mongolské nadvlády (ta trvala od poloviny 13. století do konce 15. století), ale velké vojenské oddíly Zlaté hordy se stále ještě pohybovaly po jejím území a plenily vše, co jim přišlo do cesty. V roce 1607 se jeden z takových oddílů dostal až k Počájevské hoře. Podle místní tradice se tehdy jeden z mnichů zrovna procházel po okolí a přitom plnil svoje modlitební pravidlo. Jakmile jej jeden z Tatarů uviděl, pospíchal ho zajmout, aby tak pro sebe získal nevolníka. Z blízka však poznal, že mnich je již starý a tak mu ve zlosti usekl hlavu. Ctihodný otec, který měl být na místě mrtev, však svoji oddělenou hlavu zvedl a odešel zpět do monastýru. Teprve tam odevzdal před zázračnou ikonou svoji duši Bohu. Stalo se tak za všeobecného úžasu a ke chvále Přesvaté Bohorodice, která si vybrala Počájevskou ikonu, aby projevila svou moc a milosrdenství.

Toto je jeden z mnoha zázraků pocházející z nejstaršího období historie monastýru. Je pro nás drahocenným osobním svědectvím oné pevné víry a lásky, odkazující spojené s osobou Přesvaté Bohorodice. „Podle víry vaší staniž se vám,“ pravil Pán Ježíš Kristus. (Mt 9, 29) Všechno, co se nám stane v životě i po smrti, děje se podle velikosti naší víry, jejíž silou „je přemožená přirozenost“. Toto vítězství nad naší přirozeností, které se děje silou víry nebo spíše Boží vůlí, nazýváme zázrakem.

A opět v roce 1674 jiný mnich, jenž se nacházel v tureckém zajetí, se horoucně modlil k Přesvaté Panně Počájevské. V den svátku jejího Zesnutí pak byl zázračně odnesen zpět do monastýru, kde se do dnešního dne uchovávají jeho turecké okovy. V roce 1704 se stala následující událost. Na svátek Zesnutí Přesvaté Bohorodice spadl jeden mládenec do studny, kam byl vytlačen tisínicí se davem. V okamžiku pádu zvolal v duchu k Přesvaté Bohorodici a v vzápětí se zázračně zachytil provazu, který zde předtím nebyl. V roce 1742 jiný člověk jménem Venkoveckij spadl při jízdě z koně a rozbil si hlavu. Potřísněn krví zvolal k Matce Boží, která činí divy na hoře Počájevské. Po této modlitbě se objevil neznámý mnich, zvedl jej, posadil zpět na koně a zmizel. Muž se šťastně vrátil domů a brzy se uzdravil.

Mezi událostmi, které se čas od času dějí díky nevysvětlitelnému Božímu milosrdenství, se nám jako nejvzácnější a nejtajemnější jeví zázraky vzkříšení mrtvých. V roce 1664 si syn Ivana Žabokrického Simeon, který měl nemocný zrak, umyl oči vodou vyvěrající z kamene, v němž se nachází otisk chodidla Panny Marie, a uzdravil se. Avšak zanedlouho potom opět vážně onemocněl a zemřel. Rodiče svého syna oplakali a začali ho připravovat k pohřbu. Mezitím se jeho babička paní Sviščevskaja se slzami v očích modlila v Počájevu k Přesvaté Bohorodici: „Svého vnuka poručím do tvé moci, projev na něm svoji blahodатnou sílu, popatří na slzy

jeho rodičů a opět jej uzdrav.“ Mrtvý chlapec zůstal ležet přes celou noc až do oběda, v poledne pak vstáhl ruce, poprosil o vodu a vstal. Podobná událost se stala v roce 1710, kdy rodiče pocházející ze Žolkvy přivezli svého nemocného chlapce do Počájeva. Doufali, že se mu zde dostane uzdravení. Ale jejich syn zemřel. Lidé kteří to viděli, radili, aby dítě odnesli do chrámu a položili před zázračnou ikonu Přesvaté Bohorodice. Staré záznamy z té doby praví: „Toto se stalo, aby se Přesvaté Bohorodici dostalo ještě větší cti a slávy, než kdyby se dítě uzdravilo obyčejným způsobem.“ A tak rodiče odnesli chlapce do chrámu, úpěnlivě se modlili před ikonou a náhle spatřili, jak se jejich syn probouzí.

Od zázraku uzdravení slepého Filipa až do dnešních dnů se nesčetněkrát potvrdila uzdravující síla, která vychází ze zázračného obrazu Matky Boží. Kolik jen rozličné pomoci se od ní lidem dostalo! Ne nadarmo ji kniha záznamů o Počájevských zázracích nazývá „útěchou zarmoucených matek“. V roce 1859 Emilia Vertinskaja z Kremence píše, že v dětství se před zázračnou ikonou uzdravila a poté pětkrát prosila Boží Matku o pomoc pro své těžce, někdy i beznadějně nemocné děti a vždy se jí pomoci dostalo.

Už je to více než čtyři sta let, co se ikona nachází v Počájevské lávře, v jejímž modlitebním životě zaujímá ústřední postavení. Není to jen muzejní exponát, který nás udiví svým stářím a uměleckým provedením, i když i z tohoto hlediska dosahuje ikona velkých kvalit. Když člověk přistupuje k tomuto obrazu, všechna tato svým způsobem důležitá kritéria ustupují do pozadí. Zdaleka ne každému se stane zázrak. Avšak každému, kdo se obrací k divotvornému obrazu s upřímnou vírou, se dostává skrytě i zjevně duchovní, duševní i tělesné pomoci. Věříme, že síla, jež zde působí, nezeslábně a že sem nepřestane proudit zástup věřících, kterým se i nadále bude dostávat posily a uzdravení.

Každý den v pět hodin ráno slouží bratři monastýru v Uspenském chrámu, osvětleném za jitrního šera pouze lampádami, půlnočníci. Po ní za zpěvu troparu k Přesvaté Bohorodici pomalu spouštějí zázračnou ikonu, zavěšenou na dvou hedvábných stuhách. Mniši a po nich i všichni přítomní, kteří přišli na bohoslužbu, tiše a beze spěchu přicházejí a líbají zázračný obraz. Stejně tak bývá ikona spouštěna v sobotu po akathistu, v neděli a ve sváteční dny po pozdní liturgii. Každý, kdo k ikoně přichází, má na srdci něco, co nelze vyjádřit slovy, snad jen povzdechem v okamžiku modlitby. Proto je chvíle, kdy se začíná ikona pomalu spouštět, vždycky naplněna tajemným a napjatým očekáváním zázraku. A dá se říci, že toto očekávání nikdy nezklame, protože setkání tváří v tvář s divotvorným obrazem Přesvaté Bohorodice je opravdovou duchovní událostí. Co se týče viditelných zázraků, které se staly před Počájevskou ikonou, můžeme o nich povědět slovy otce Joannikije Galjatovského, jimiž (podle slov svatého evangelisty Jana Teologa) uzavírá svoji knihu o zázracích Boží Matky: „Je ještě mnoho jiného, co Přečistá Panna Marie učinila; kdyby se mělo všechno dopodrobna vypsát, myslím, že by celý svět neměl dost místa pro knihy o tom napsané.“ Svátky ikony připadají na 23. července / 5. srpna a 8./ 21. září.

Z ruského originálu (viz www.pochaev.org.ua) přeložil Jan Zbyněk Zavřel

Světlé Kristovo Vzkříšení – Pascha

Ze života naší farnosti

23. dubna oslavili věřící naší farnosti spolu s celou pravoslavnou Církví „svátek všech svátků“, nejradostnější a nejkrásnější událost celého roku – Světlé Kristovo Vzkříšení. Po čtyřicetidenním postu, kdy jsme byli při bohoslužbách stále znovu vybízeni k pokání, a po Strastném týdnu, kdy jsme na Velký čtvrtek měli možnost vyslechnout v chrámu dvanáct evangelií o utrpení a smrti Pána Ježíše Krista a na Velký pátek se zúčastnit vynášení pláštěnice, čili symbolického pohřbení Krista, bylo nádherné slyšet slova: „Není zde; vstal z mrtvých, jak řekl,“ která se čtou na Velkou sobotu dopoledne při slavnostní liturgii sv. Basila Velikého. Ani duchovní správce o. Jozef se tehdy při čtení Evangelia neubráníl dojetí.

Vlastní oslava svátku jako každoročně začala na Velkou sobotu půl hodiny před půlnocí. Velikonoční jitřní se zúčastnilo nezvykle mnoho věřících, kteří se zdaleka nevešli do bílými květy vyzdobeného chrámu. Stáli se svými košíky, plnými paschalních pokrmů určených k posvěcení, i v široké okolí chrámu. Protože naše farnost je mnohonárodnostní, věřící jistě ocenili, že typický velikonoční pozdrav: „Kristus vstal z mrtvých!“, který zní stále znovu v průběhu celé bohoslužby, pronášel o. Jozef v češtině, církevní slovanštině, řečtině, srbsťi-

ně, rumunštině i arabštině. Kromě slavnostní nálady a velké duchovní radosti si pak každý věřící z chrámu odnášel i červené velikonoční vajíčko, kterých pro nás připravila naše pilná mátuška Marie s dalšími pomocnicemi velkou zásobu.

Paschalní jitřní pak byla sloužena ještě jednou ráno v sedm hodin, tentokrát doprovázena rusínsko-ukrajinskými zpěvy. Po ní následovala slavnostní archijerejská liturgie za účasti olomoucko-brněnského arcibiskupa Simeona, který pronesl kázání o pravé křesťanské lásce a na závěr bohoslužby posvětil paschalní pokrmy.

Slavnostní liturgii však oslavy Kristova vzkříšení zdaleka neskončily, ale pokračovaly tentýž den na paschalní večerní a potom v průběhu celého následujícího Světlého týdne, kdy při všech bohoslužbách neustále zní slavnostní volání: „Kristus vstal z mrtvých! V pravdě vstal z mrtvých!“ a velikonoční tropar: „Kristus vstal z mrtvých, smrtí smrt překonal a jsoucím ve hrobech život daroval.“ Slouží se při otevřených dveřích ikonostasu. Ty se pak sice po týdnu zase na rok zavírají, ale doba velikonoční dále pokračuje až do svátku Nanebevstoupení Páně, který slavíme čtyřicet dní po svátku Světlého Kristova Vzkříšení.

Renovace suterénních prostor chrámu (30.4.2006)

V měsíci dubnu byly zrenovovány suterénní prostory zázemí našeho chrámu. Díky za to patří všem pomocníkům a především panu Krstivoji Stojanovičovi, který většinu prací s velkou pečlivostí realizoval.

Požehnání úrody (7.5.2006)

Ke svátku sv. Jiřího Vítězného se vztahoval nedělní průvod kolem chrámu, při kterém bylo požehnáno dobré úrodě a příznivému počasí pro nadcházející léto. Tento den je považován za přelom jara a léta, a tedy začátek nové zemědělské sezóny.

Svatý velkomučedník Jiří Vítězný žil ve 3. století v Malé Asii. Zastával významnou vojenskou hodnost na dvoře římského císaře Diokleciána. Když veřejně vyznal císaři, že je křesťanem, byl po mnohém mučení stat. Církev slaví jeho památku 6. května.

Zvolen nový metropolita (2. 5. 2006)

Dne 2. května 2006 zasedal ve Vilémově Místní sněm Pravoslavné církve v Českých zemích a na Slovensku, na kterém byl losem zvolen nejvyšší představitel naší církve, Jeho Výsokopřeosvícenost Kryštof, arcibiskup pražský a Českých zemí. Intronizace nového metropolity proběhla v neděli 28. května 2006 v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Praze. Titul nového metropolity je: Jeho Blaženost Kryštof, arcibiskup pražský, metropolita Pravoslavné církve v Českých zemích a na Slovensku.

zpracováno podle www.orthodox.sk

Intronizace nového metropolity naší Pravoslavné církve (28. 5. 2006)

Šestou nedělí po Pasce proběhla v pražském katedrálním chrámu svatých apoštolům rovných Cyrila a Metoděje v Resslově ulici slavnostní intronizace Jeho Blaženosti Kryštofa, arcibiskupa pražského, nového metropolity pravoslavné církve v Českých zemích a na Slovensku. Proběhla za účasti zástupců všech místních pravoslavných církví. Nový metropolita Kryštof je již pátým metropolitou naší církve (naši metropolité: Jelevferij, Jan, Dorotej, Nikolaj a nyní metropolita Kryštof).

Nejprve všichni sloužící a zástupci autokefálních církví přivítali arcibiskupa Kryštofa u vchodu do chrámu. Arcibiskup Kryštof byl oblečen do fialové mantie a vstoupil do středu chrámu na archijerejskou katedru. Vladyka Ján, arcibiskup Prešovský, poté přečetl usnesení XI. místního sněmu Pravoslavné církve v Českých zemích a na Slovensku. Vladyka Kryštof byl nato oblečen do modré mantie, arcibiskup olomoucko – brněnský Simeon mu předal druhou panagii, arcibiskup Prešovský Ján mu předal bílý klobouk a jako poslední znak metropolity mu bylo odevzdáno žezlo. Při předání každého z těchto znaků zaznělo třikrát »Axios«. Potom četli postupně vladyka Ján a metropolita Kryštof modlitby. Následovala svatá liturgie, při které za zpěvu trojsvaté písně metropolita Kryštof v doprovodu vladyků Jána a Simeona slavnostně vstoupil na horní místo v oltáři, kde usedl jako metropolita naší pravoslavné církve. Svaté liturgie se zúčastnilo velké množství duchovních a věřících. Po skončení bohoslužby přijal nový metropolita Kryštof pozdravy a blahopřání archijerejů Pravoslavné církve v Českých zemích a na Slovensku a zástupců místních pravoslavných církví. Rovněž přítomní věřící novému metropolitovi popřáli a zazpívali »Mnohá léta ve zdraví a spasení«.

Seslání Svatého Ducha – svatá Padesátnice (11. 6. 2006)

„Když nastal den letnic, byli všichni shromážděni na jednom místě. Náhle se strhl hukot z nebe, jako když se žene prudký víchř, a naplnil celý dům, kde byli. A ukázaly se jim jakoby ohnivé jazyky, rozdělily se a na každém z nich spočinul jeden; všichni byli naplněni Duchem svatým a začali ve vytržení mluvit jinými jazyky, jak jim Duch dával promlouvat.“ (Sk 2, 1-4) Takto nám popisuje událost svaté Padesátnice evangelista Lukáš v knize Skutků apoštolských.

V ten den se splnil slib našeho Spasitele. Jeho učedníci dostali zvláštní blahodať, sílu a schopnost zvěstovat učení Ježíše Krista celému světu. Blahodať Svatého Ducha, která byla tehdy apoštolům předána zjevně, v podobě ohnivých jazyků, se dnes předává v Pravoslavné církvi neviditelně, v podobě jejich svatých tajin.

Bohoslužby svaté Padesátnice probíhají velmi slav-

nostně. Vždyť se jedná o jeden z největších svátků roku, připomínku začátku působení Kristovy církve zde na zemi. Chrám a ikony jsou ozdobeny zelenými větvičkami, věřící přinášejí květiny. V Brně byla letos sloužena slavnostní archijerejská liturgie za účasti olomoucko-brněnského arcibiskupa Simeona. Během liturgie vladyka vyznamenal o. diákona Marka právem nosit dvojité orář jako vyjádření díky za obětavou službu církevní obci. V závěru bohoslužby se pak konal průvod kolem chrámu s ikonou Přesvaté Bohorodice Počájevské.

Aktuality připravili Jan Zbyněk Zavřel a o. diákon Marek Malík

Výročí obnovení myra v našem chrámu

Jako každým rokem připomněli jsme si v modlitbě i letos podivuhodnou událost obnovení myra od ikony Přesv. Bohorodice Iverské-Montrealské v našem chrámu, ke kterému došlo v roce 1994. Mezitím nechal duchovní správce naší farnosti o. Jozef Fejsak napsat v Rusku krásnou ikonu Přesv. Bohorodice se závojem světců, kteří jsou historicky silně spjati nejen s naším chrámem, ale rovněž se vznikem a vývojem svatého pravoslavní v Českých zemích, na Moravě a na Slovensku. 25./12.6, v den památky obnovení myra, na nějž připadá mimo jiné i svátek ctihodných Onufrije Velikého a Petra Athoského, byla odsloužena kromě nedělní svaté liturgie též večerní bohoslužba spolu s Akathistem k Bohorodici Iverské-Montrealské. Po večerní bohoslužbě pomazal o. Jozef čela všech věřících líbě vonící vatkou, která stále nevysychá... **Raduj se, Přesvatá Bohorodice, bránu do Ráje všem věrným otevírající.**

Dne 19. 5. 2006, v den svátku sv. Joba Počájevského, se manželům Janovi a Marii Zavřelovým narodila dcera Ludmila, která bude pokřtěna 15. 7. 2006, krátce po svátku svatých apoštolů. Blahopřejeme jim k této velké radostné události a přejeme jim hojnost Božího požehnání a mnoho štěstí do dalšího rodinného života.

Mějte se na pozoru

Nejdříve byla v roce 2004 otištěna kniha amerického spisovatele Dana Browna s názvem *Šifra Mistra Leonarda* (*The Da Vinci Code*) a letos bylo do kin uvedeno i filmové zpracování tohoto románu. Především v křesťanských kruzích vyvolal současný „bestseller“ mnoho rozporuplných reakcí a rozpaků, nejvíce však pohoršení a vlnu nesouhlasu s objektivností tohoto díla. Nejen katolická církev, která se brání nařčením z mnoha smyšlených informací, se snažila o zákaz promítání filmu. Svůj hlas proti hodnověrnosti tohoto díla pozvedly i mnohé místní pravoslavné církve, které své věřící nabádaly k velké ostrážitosti a sledování filmu ani čtení knihy nedoporučovaly. O jaký film vlastně jde a co je v něm pro dnešního křesťana tak nepřijatelné? Román je předně založen na myšlence, že se Ježíš oženil s Marií Magdalénou a že základní křesťanské nauky o Kristově božství a jeho zmrtvýchvstání jsou starověkým podvodem. Z pohledu pravoslavné historiografie jde tedy o naprostou fikci. Známý obraz Leonarda da Vinciho „Poslední večeře“ navíc podle záměrně zkreslené domněnky skrývá mezi dvanácti Ježíšovými učedníky místo sv. apoštola Jana ženu, kterou je podle autora románu sv. Marie Magdaléna. Příběh dále tuto nepravdivou myšlenku rozvíjí a hlavní protagonisté filmu se snaží objevit potomka této neexistující rodové linie. Není pochyb, že se jedná o mystifikaci. Ne všichni věřící jsou však schopni některá fakta zcela objektivně posoudit. Pravoslavná církev vystupuje zásadně proti tomuto dílu, které vzbuzuje negativní reakci i v samotném Hollywoodu, neboť předpokládaný úspěch filmu se nedostavil. Náš Pán Ježíš Kristus, jediný bezhříšný, své věrné nabádá k tomu, aby bděli a nepodléhali různým pohoršením: „Běda světu pro pohoršení. Ačkoli musí býti, aby přicházela pohoršení, ale však

běda člověku, skrze něhož přichází...“ (Mat 18,7). V tomto příspěvku uvádíme názor otce jeromonacha Jova (Gumerova), současné ruské pravoslavné autority, v němž otec Jov neskryvaně odsuzuje toto lživé dílo, jehož četba může způsobit mnoho duchovní škody.

Kniha a film „Šifra mistra Leonarda“ obsahují špinavou lež o Spasiteli světa, našem Pánu Ježíši Kristu, která svědčí o nevědomosti jejich tvůrců. Jedná se o zjevně rouhavá díla – vtělenému Bohu, který přijal z nesmírné lásky k nám velice krutou smrt, se zde prisuzují vášně a nedostatky hříšných lidí. *„Běda tomu, kdo se rouhá Bohu, neboť jeho jazyk bude před tváří Soudce svázán, a on nebude s to říci nic na své ospravedlnění.“ (sv. Nil Sinajský).* Povinností křesťana je bránit jméno Boží a Pravdu před každou urážkou a rouháním. Takovéto jednání je činným důkazem naší věrnosti a oddanosti Bohu a naší lásky k němu.

Když v Řecku v roce 1988 dávali krátkou dobu rouhavý film Poslední pokušení Ježíše Krista, vyvolalo to bouři protestů ze strany pravoslavných, kteří dosáhli toho, že byl film zakázán. Veliký starce Paisij Svatohorec (1924 – 1994) přijel i přes svou nemoc – silné bolesti způsobené kýlou – společně s dalšími mnichy ze Svaté hory Athos do města Saloniki a zúčastnil se protestního mítingu, kde povzbuzoval věřící svou přítomností. Později v jedné z besed řekl:

„Tyto rouhačské filmy dávají proto, aby se vysmívali Kristu. Dělají to proto, aby mohli říci: „Podívejte se, jaký byl Kristus! Mesiáš přijde teď!“ a potom zjevit svého mesiáše. Právě o to usilují.

- A lidé tomu věří a kazí se!

- Kazí se ten, kdo už je zkažený. A věří tomu proto, že chce ospravedlnit to, co se ospravedlnit nedá, a v duchu se uklidnit. Všemi těmito rouháními se lidé snaží ospravedlnit své nemravné chování. Přestoupili už všechny hranice. Věřící podali žalobu, protože film Poslední pokušení Krista uráží víru, ale státní zástupci říkají: „Nic se neděje!“ Takové rouhání si dřív nikdo ani nedovedl představit. Pro nás byl protest proti tomuto urážlivému filmu svědeckým výřím. (Duchovní probuzení, svazek II, Moskva, 1999)

Mezi pravoslavnými lidmi ve světě, ale i mezi duchovními je mnoho vlažných, nebo dokonce lhotejných lidí. Copak jsou přípustné úvahy typu: „vystoupení proti filmu mu dělají reklamu“, „zakazovat něco není účinné“ apod., když je uráženo Boží jméno? Copak může lékař zůstat v nečinnosti v době epidemie smrtelné nebezpečné nemoci? Smí pastyř zůstat lhotejný, když ovce hynou? Je hrozná představa, že stovky tisíc lidí, kteří nikdy nečetli svaté Evangelium, a možná ho nikdy ani číst nebudou, uvěří rouhavé lži o Spasiteli světa. Nejlehčí ze všeho je vinit samotné oběti tohoto hrozného podvodu, těžší už je si uvědomit svoji zodpovědnost a splnit svou křesťanskou povinnost.

„Lidé se dnes snaží zničit víru. S cílem, aby stavba víry spadla, z ní pomalu vytahují kamínky po kamínku. Zodpovědní za toto pustošení víry jsme ale my všichni, nejen ti, kdo vytahují kameny a boří, ale i my, kteří pozorujeme, jak je víra likvidována, a nesnažíme se ji upevnit. Ten, kdo podněcuje bližního ke zlu, se za to bude zodpovídat před Bohem. Ale bude se zodpovídat i ten, kdo byl u toho – vždyť i on viděl, jak někdo škodí svému bližnímu, a nic proti tomu neudělal.“ (Duchovní probuzení, svazek II, Moskva, 1999)

Rouhavý úskok podobný tomu, který byl učiněn se svatým Evangeliiem, by bylo nemyslitelné provést s Koránem. Hned na začátku by byla všemu učiněna přítrž. Počet výtisků knihy Šifra mistra Leonarda dosáhl 44 miliónů! Zvláštní odpovědnost leží na těch, kterým byla svěřena moc nad státem nebo městem a kteří jsou zodpovědní za mravní zdraví společnosti. Synod Bulharské pravoslavné církve učinil k tomuto filmu prohlášení: „Nejsvětější Synod je hluboce znepokojen a pobouřen tímto rouhavým a antihistorickým filmem. Zatímco pro vzdělaného teologa představuje prostě snůšku výmyslů a lží, masovému čtenáři a divákovi, který byl po desetiletí zbaven informací o křesťanských dějinách a věrouce, může uškodit. Tento film uráží víru a podrývá mravní základy státu a společnosti, což může mít zhoubný dopad na boj s takovými současnými problémy, jako je narkomanie, prostituce a zločinnost. Vyjadřujeme své otcovské znepokojení všem organizacím, na nichž závisí, zda bude zabráněno promítání tohoto rouhavého a škodlivého filmu.“

Je třeba se nejen nedívat na tento rouhačsko-heretický film a nebrat do rukou tuto knihu, ale je nutné dělat vše pro to, aby bylo zabráněno zhoubnému vlivu této nekvalitní produkce na lidské duše.

„Věčná skvrna hanby a prokletí zůstane na těch, kdo využívají námahu a čas k tomu, aby ničili víru, trýznili srdce věřících a mravně rozvraceli rozum lidí ve vlasti.“ (Světitel Theofan Zatvorník, Sebrané dopisy, 3. vydání, Moskva, 1898)

*Jeromonach Jov Gumerov, Sretěnský monastýr, Moskva
přeloženo z www.pravoslavie.ru (o. d. Marek Malík)
a doplněno úvodem (Michal Dvořáček)*

Zázračná přispění Přesvaté Bohorodice

I. Záchrana před smrtí hladem

N. Dramudianos nám vyprávěl podivuhodný příběh, který se stal za války v roce 1940.

„Náš oddíl dostal rozkaz obsadit výšinu, na které měl být vytvořen nástupní prostor k útoku. Museli jsme vybudovat zákopy v kamenitém terénu. Sotva jsme obsadili pozici, začalo hustě sněžit. Sněžilo bez ustání dva dny a dvě noci a brzy se kolem nás vytvořily dvoumetrové záveje. Ztratili jsme spojení se štábem a došli nám potraviny. Zbývaly nám zásoby přesně na jeden den. Přemožení hladem a zimou jsme vůbec nepomysleli na to, co bude dál, a snědli jsme všecken proviant najednou.

Prožili jsme pak skutečná muka. Žízeň jsme zaháněli sněhem, ale hlad nás trápil nemilosrdně. Po pěti dnech z nás byli úplní kostlivci. Duchem jsme sice byli bdělí, ale lidské tělo má své přirozené hranice.

A tehdy nás zachránil zázrak. Náš seržant vytáhl ze záhradí papírovou ikonku Přesvaté Bohorodice, zvedl ji do výše a přivolal nás, abychom se sešli kolem něho:

„Teď nás může zachránit už jen zázrak. Klekněte si a prostě Přesvatou Bohorodici, aby nás zachránila!“

Všichni padli na kolena, zvedli ruce do výšky a začali se vroucně modlit k Přesvaté Panně. Než jsme se stačili postavit, dolehl k našim uším zvuk zvonku.

Neznámý svět víry

Chopili jsme se zbraní a zaujali pozorovací pozici.

Neuběhla ani minuta, když k nám došla velká, plně naložená mula. Všichni jsme strnuli. Zvíře bez pána přecházející horu pokrytou nejméně metrovou vrstvou sněhu, to bylo skutečně něco zcela neobvyklého. A vtom nám to došlo – přivedla ho k nám Přesvatá Bohorodice. Všichni jako jeden jsme začali vroucně děkovat své Zachránkyni.

Zvíře neslo velký náklad potravin: vojenský chléb, sýr, konzervy, koňak a spoustu dalších věcí.

Za války jsem prožil mnoho různých neštěstí a nezdarů, ale na tento případ nikdy nezapomenu.“

II. Záchrana lodi

Starý námořník Konstantin Charopulos podává svědectví o následujícím zázraku:

„V době americko-japonské války jsem pracoval jako hlavní strojník na ropném tankeru obchodního loďstva.

V Indii náš tanker nabral naftu, která měla být dodána na jeden z tichomořských ostrovů, kde se v té době nacházela americká základna vojenského letectva. Byli jsme v neustálém napětí, protože na nás útočily japonské ponorky. Náš tanker byl samozřejmě obklo-

pen protitorpédovými minami, ale Japonci mohli prorazit obranu zespodu a zasypat nás torpédy.

V takovém případě by naše smrt byla neodvratná.

Tentokrát nás navíc pronásledovala i silná bouře. Vlny jako obrovské hory stoupaly k nebi a přitom si nebezpečně pohrávaly s protitorpédovými minami. Námořníci si mezi sebou šeptali, že nastala naše poslední hodina.

„Pokřijte se!“ křikl jsem na kapitána a námořníky. „Proste Boha, aby nám pomohl! Všemohoucí Bože, zachraň nás, v téhle hrůze nám můžeš pomoci jedině ty.“

„Amen!“ zvolali všichni ostatní.

Moře se pozvolna začalo uklidňovat. Ale nestačili jsme se vzpamatovat, když na nás udeřil cyklon ohromné síly.

„Doleva a plnou parou vpřed!“ zařval kapitán. „Všichni na místa!“

Pod zátěží a vibracemi se stroje div neroztrhly. Bohudíky jsme se však ocitli v okrajové části cyklonu. Vzdali jsme chválu Nejvyššímu. Zalitý potem jsem vyšel nahoru ze strojovny dát si šálek kávy. Nestihl jsem se ani napít, když se ke mně přičítal třetí strojník se zprávou, že hoří motory.

Vrhl jsem se na kýl, popadl hasicí přístroj a začal polévat hořící motory vodou.

Najednou, dosud nevím, jak se to stalo, se požární hadice kolem mě otočila a stiskla mě jako hroznýš smku. Snažil jsem se vyprostit, ale moje snaha byla marná. Ještě chvíli, a byl bych uškrtený. Z posledních sil jsem zvolal:

„Přesvatá Bohorodice, spasiž nás!“

A to stačilo. Záhadným způsobem se hadice uvolnila. Zhluboka jsem se nadechl a pokračoval v hašení. Když byl požár lokalizován, celá posádka přišla do strojovny. Námořníci mě objímali a líbali se slzami v očích. Řekl jsem jim:

„To, co se stalo, byl zázrak Přesvaté Bohorodice! Vyzýval jsem její jméno, a ona zachránila od jisté smrti mě i naši loď.“

III. Traktor

Přesvatá Bohorodice nejednou projevila svou

milost představenému monastýru Stavrovuniu na ostrově Kypr, archimandritu Athanasiovi. Následující příběh je příkladem její zázračné pomoci.

„Bylo 9. února roku 1960. Můj starý German mi nařídil, abych převezl monastýrský traktor z podvoří sv. Modesta na podvoří sv. Barbory.“

Bylo oddání Obětování Páně a já jsem si za volantem potichu zpíval tropary svátku. Při jednom prudkém klesání se mi najednou traktor vymkl z kontroly a začal rychle nabírat rychlost. Zřejmě se v něm něco polámalo, a já jsem navíc nebyl dostatečně zkušený řidič, abych hned udělal nezbytná opatření. Každou vteřinou jsem se mohl zabít. Bez váhání jsem ihned složil veškerou naději na Přesvatou Bohorodici.

„Matko Boží, pomoz mi! Přesvatá Panno, zachraň mě!“ zvolal jsem.

Traktor se rychle blížil k řece. Do mé smrti zbývalo několik okamžiků, ale stal se zázrak – najel jsem do keře a traktor se nečekaně zastavil na samém okraji břehu.

Z hloubi duše jsem děkoval Přesvaté Panně, která vyslyšela mou modlitbu. Vystoupil jsem z traktoru a pěšky jsem se vydal na podvoří sv. Barbory, kde jsem se setkal se svým starcem.

„Otče, málem jsem se zabil!“ řekl jsem a vyprávěl mu všechno, co se mi přihodilo.

Poslušnost starci a pomoc Přesvaté Bohorodice mě zachránily před jistou smrtí.

Na břehu řeky, blízko místa, kde došlo k této události, rostla obrovská borovice. Později jsem na ni pověsil ikonu Přesvaté Bohorodice. A pokaždé, když jsme tudy procházeli, jsme se na chvíli zastavili, abychom se Přesvaté Panně poklonili.“

z knihy Zjevení a zázraky Přesvaté Bohorodice přeložila Marie Zavřelová

Jestliže žijete ve společnosti druhých, služte jim jako samému Bohu. A za svou lásku nehleďte lásku druhých ani za pokoru pochvalu ani za službu druhým jejich vděčnost.

Aktuality z českého pravoslavi

Pouť do Mikulčic

Jako každý rok, i letos se konala v sobotu 27. května na velkomoravských Valech u Mikulčic již tradiční pouť u příležitosti svátku příchodu svatých soluňských bratří Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu. Tohoto roku nabyla naše pouť slavnostnějšího rázu. Bohoslužbu vedl vладыka metropolita Kryštof spolu s naším eparchiálním archijerejem vладыkou Simeonem za spoluúčasti duchovních nejen z Čech a Moravy, ale také ze zahraničních církví. Svátek s námi oslavili i biskupové z Polska, Albánie, Rakouska, Srbska, Ukrajiny a řada duchovních a poutníků z Čech, Moravy a Slovenska. Pouť organizovala hodonínská církevní obec za aktivní pomoci olomouckého eparchiálního ústředí, monastýru sv. Gorazda v Hrubé Vrbce, Památníku velkomoravského muzea a zastupitelstva Mikulčic v čele s panem starostou Josefem Helešicem. Sváteční setkání zkrášlil svým krásným zpěvem sbor olomouckého katedrálního chrámu pod vedením prot. Pavla Aleše, ale také nově zhotovené přenosné vybavení chrámu včetně svatého Prestolu, žertveníku a přenosného ikonostasu. Vладыka Kryštof ve svém proslovu vyzdvihl význam díla svatých věrozvěstů i skutečnost, že se dnes můžeme pomodlit na místě jejich působení, hovořil o daru víry, který nám byl dán dříve než ostatním slovanským národům, a přestože jsme dnes mezi ostatními slovanskými Církvemi významem poslední, nemáme zoufat, ale o to více usilovat o zbožnost a o chránění pravoslavné tradice. Po skončení svaté liturgie pozval vладыka Kryštof poutníky na společný oběd a poté všichni odjeli do monastýru svatého novomučedníka biskupa Gorazda, kde byli přivítáni otcem archimandritou Jáchymem, měli možnost uctít ikonu světce a nově zhotovený chrámový ostatkář a popovídat si u malého občerstvení.

Mnozí zúčastnění, včetně Jeho Blaženstva vладыky Kryštofa, se shodli na tom, že bychom tuto naši každoroční mikulčickou pouť neměli významově ohraničit pouze na oblast místního regionu, že je pro nás – pravoslavné Čechy i Slováky – možností přihlásit se veřejně a na národní úrovni k naší cyrilometodějské tradici.

jerej Serafim Tomeček

Nezpůsobujte nikomu bolest, na nadávku neodpovídejte nadávkou ani neodplácejte tomu, kdo vám způsobil zármutek. Potom bude vaše jméno zapsáno v knize života spolu s ctihodnými.

Všemožně se snažte vyhýbat tomu, abyste se kvůli čemukoli hněvali. Každá nepříjemnost, která nás potkává, nepotkává nás sama od sebe, ale je na nás dopuštěna prozřetelností Boží pro ty spasitelné cíle, pro které sv. apoštola Pavla potkávala »nebezpečnost od pohánů, nebezpečnost ve městech, na poušti, na moři, nebezpečnost mezi falešnými bratry...« (2 Kor 11, 26).

poučení optinských starců

Bělehrad, Srbsko: V Bělehradě se v květnu tohoto roku uskutečnil Archijerejský sněm Srbské pravoslavné církve. Zasedání sněmu probíhalo v Patriarším dvorci v Bělehradě od 15. do 27. května pod předsednictvím jeho svatosti patriarchy Srbské pravoslavné církve Pavla za účasti všech eparchiálních archijerejů.

Aktuality z pravoslavného světa

Na počátku archijerejský sněm vyjádřil v modlitbě radost a poděkování Bohu za zdraví patriarchy Pavla, který byl před počátkem archijerejského sněmu na dolěčení ve Vojensko – lékařské akademii.

Sněm opětovně vyjádřil starost ohledně jednoty Srbské církve a zachování jejího kano-nického pořádku. Vyjádřil svoji připravenost a ochotu i nadále pokračovat v dialogu s archi-jereji oficiálně neuznané Makedonské pravoslavné církve, aby mohl být nastolen kanonický pořádek a plnost církevní jednoty (tento rozkol trvá v Makedonii od 2. poloviny 50. let 20. století). V rámci řešení tohoto problému bylo rozhodnuto, že bude odeslán dopis preziden-tu republiky Makedonie Branku Crvenkovskému, ve kterém bude požádáno o plnou rehabi-litaci arcibiskupa ochridského Jovana (Vraniškovského). Ten byl během posledních let v Makedonii z politických důvodů vězněn a pronásledován. Dále v něm bude podána žá-dost, aby se světská moc nevměšovala do těchto církevních záležitostí, které jsou velmi cit-livé. Sněm s radostí poukázal jako na příklad překonání rozkolu na proces sbližování mezi Moskevským patriarchátem a Ruskou pravoslavnou církví v zahraničí.

Dále sněm s přihlédnutím k závěrům referenda o samostatnosti Černé Hory vyzval kněžstvo, mnišstvo a všechny věřící lid Černé Hory, aby dnes i v budoucnu, vně politických vlivů, vydávali svoje svědectví víry, naděje a lásky, a pokračovali tak v budování mostů bratr-ského pochopení mezi oběma státy.

Na sněmu bylo rozhodnuto o rozdělení Šabacko – Valevské eparchie na dvě samostatné eparchie. Dále sněm po posouzení těžké situace v Raško – Prizrenské eparchii (Kosovo –

Metochia) přijal rozhodnutí vyslat tříčlennou delegaci, která bude nadále účastna rozhovorů o statusu tohoto kraje. Na svátek svatých Cyrila a Metoděje sloužil Jeho svatost patriarcha srbský Pavle spolu s dalšími archijereji sv. liturgii v Kosovu, v monastýru *Pečka Patriarša*, aby takto poté, co svět už na Kosovo dávno zapo-mněl, vyjádřil svoji podporu a podporu celého archijerejského sněmu lidem, kteří i přes psy-chické i fyzické zastrašování zůstávají i nadále v Kosovu a Metochii. Sněm taktéž vřele přivítal přijetí zákona o Církvi a zákona o navracení za-baveného církevního majetku v Srbském parlamentu.

Plný text prohlášení archijerejského sněmu Srbské pravoslavné církve (srbská a anglická verze):

http://www.spc.yu/Saopstenja/sabor-maj-2006_c.html

http://www.spc.yu/Saopstenja/sabor-maj-2006_e.html

Jeruzalém, Svatá Země: Dne 4. června 2006 bylo v Jeruzalémě po rekonstrukci otevřeno Alexandrovské zastupitelství (Alexandrovskoje podvorje) Ruské pravoslavné církve, kde se nachází jedna z velkých svatyní křesťanského světa – práh Soudních vrat. Z tohoto místa je to na Golgotu a do hrobu Páně jen 70 metrů. Tento pozemek ve staré části města koupili Rusové od etiopského duchovenstva před 150 lety. Když se na náklady velkého knížete Sergeje Alexandroviče Romanova započalo s archeologickými vykopávkami, našla se pod

mnohametrovou vrstvou zeminy křesťanská relikvie – práh Soudních vrat. Je to poslední práh, který přestoupil Ježíš Kristus před svojí cestou na Golgotu. Zde mu byl přečten rozsudek a poté byl odsouzen.

Alexandrovské zastupitelství se nachází v jurisdikci Ruské pravoslavné církve v zahraničí (PILČ, ROCOR). A to, že jeho vysvěcení se společně účastnili představitelé Ruské pravoslavné církve a Ruské pravoslavné církve v zahraničí, metropolita Smolenský a Kaliningradský Kyrill a arcibiskup berlínský a německý Mark, může být považováno za jasné svědectví o sblížování obou větví ruského pravoslaví.

Jeruzalém: V prvním květnovém týdnu dali zástupci města Jeruzaléma konečné povolení ke stavbě svatyně křesťanů celého světa – pravoslavného chrámu Nanebevstoupení Páně, který již dříve stál na Olivové hoře. Sdělil to představený monastýru Nanebevstoupení Páně Jeruzalémského patriarchátu archimandrita Joakim (Strogilos).

Otec Joakim (Strogilos) přišel do Svaté Země před dvaceti lety z Řecka, z ostrova Chios, spolu se svojí matkou Anastasií. Chrám postavený jeho vlastníma rukama byl zbořen z nařízení zástupců města Jeruzaléma roku 1992. Kvůli tomu, že je jen velmi těžké postavit ve Svaté Zemi nové pravoslavné křesťanské chrámy, započal otec Joakim stavbu tajně (přestože pozemek je ve vlastnictví Jeruzalémského patriarchátu – byl zakoupen v 19. stol. Jeruzalémským patriarchou Kyrilem, chrám mu však na něm tehdejší Osmanští vládci postavit nedovolili). Nejprve byl postaven spodní chrám, nad ním potom chrám horní a malý dům s ubytovacími místnostmi. Zbývalo už jen vyzdvihnout kříže na kopule chrámu. 23. čer-

vence 1992 ráno se však ozvaly ohlušující zvuky pracovních technik. Na posvátné místo vjela kolona bagrů, které začaly ničit svatý chrám, ve kterém se již konaly bohoslužby, a to takovým způsobem, že nebylo možné z něj cokoli odnést. Začalo metodické ničení chrámu. Nejdříve byly zbourány oltární apsidy. Nato se propadla střecha horního chrámu do jeho vnitřních místností. Všude jezdily buldozery, které ničily zdi chrámu, svaté ikony, kříž, až ze všeho zbyla jen znesvěcená suť. Když byl vrchní chrám v troskách, přišla řada na chrám spodní. Vtom se však stalo něco nevysvětlitelného. Když se židovští dělníci snažili dostat do spodního chrámu dírou, kterou začali kopat v podlaze, ze stěny spadla ikona Spasitele asi dvoumetrového průměru. Skutálela se pod místo, kde se dělníci dobývali do spodního chrámu a zůstala tam. Poté se začala točit na místě kolem své osy a v tom okamžiku utichla veškerá technika ničící tento svatý chrám. Dělníci se marně snažili znovu nastartovat své buldozery, sbíječky a vše ostatní – technika přestala poslouchat. Na všechny, kteří se účastnili demolic, padl strach a další ničení polorozbořeného chrámu přestalo a už se v něm nepokračovalo.

Útoky na chrám ale nepřestaly. Extrémisté, rozhněvaní tím, že se nepodařilo chrám zcela zničit, několikrát vzkazovali otcí Joakimovi, aby odešel z „jejich území“. Po několikerém vyhrožování došlo k fyzickému napadení. To se stalo 21. července 1995, kdy několik osob v černých kuklách proniklo na teritorium chrámu a zaútočilo na archimandritu, který se v tom okamžiku nacházel vně chrámu. Začali jej bít a škrtit provazem. Když už přicházel do bezvědomí a myslel si, že umírá, vyběhl z domu poutník, který byl u nich ubytovaný, poplašený zvukem zápasu. Poutník zachránil otce Joakima v posledním okamžiku. Když přišel

k sobě, ihned se spolu s poutníkem šel podívat do sadu, směrem, kde byla jeho matka, aby jí řekli, co se stalo. Na místě ale našli matku archimandrity uškrtenou tím samým provazem, kterým škrtili maskovaní zločinci otce Joakima. Ty, kteří napadli pravoslavný řecký chrám, se nikdy nepodařilo vypátrat ani chytit, izraelská policie poukázala pouze na to, že zločin vykonali nejspíše židovští fanatici. Otec archimandrita Joakim pochoval svoji matku hned vedle chrámu. Po třech letech, dle řecké tradice, vyzdvihli její ostatky a ty se zjevily jako netlenné a blahovonné. Patriarcha poté dal své požehnání, aby její ostatky byly nyní uloženy přímo v chrámu a nová mučednice Anastasia aby byla ctěna jako místně uctívaná svatá.

Nyní bude tedy ve Svaté Zemi další chrám, kam můžeme přicházet v modlitbě k Bohu a jeho svatým. **Svatá nová mučednice Anastasie, pros za nás Boha!**

(Za připomínku stojí, že otec Joakim byl jedním ze zástupců Jeruzalémské patriarchie na intronizaci našeho nového metropolity.)

San Francisco, USA: V San Francisku se ve dnech 7. – 14. května 2006 uskutečnil IV. celozahraniční sněm Ruské pravoslavné církve v zahraničí (ПЦЗ, ROCOR). Sněm začal společnou modlitbou v přítomnosti svatyně ruského zahraničí, ikony Přesvaté Bohorodice Kursko – Korenné (od ní přijal uzdravení malý sv. Serafim Sarovský) a netlenných svatých ostatků sv. Jana Šanghajského a Sanfranciského. Na slavnostním otevření sněmu vyzval vysokopřeosvěcený Metropolita Lavr přítomné, aby otevřeli svá srdce blahodati Boží. Slavnostního otevření sněmu a svaté liturgie se osobně účastnil vysokopřeosvěcený Amfilochije, metropolita černohorsko – primorský. Byly přečteny pozdravy sněmu od Jeho svatosti patriarchy moskevského a celé Rusi Alexije II. a Jeho svatosti patriarchy srbského Pavla a hlav dalších místních církví.

Na sněmu se četly referáty na téma „duchovní a historické dědictví Ruské zahraniční církve a její současný stav“. Dále byla podrobně projednávána zpráva o práci Komise pro rozhovory s Komisí Moskevského patriarchátu.

Každý den byla sloužena sv. liturgie a další bohoslužby v přeplněném chrámu v čest ikony Přesvaté Bohorodice Věch zarmoucených radost.

V rezoluci tohoto sněmu se kromě jiného píše: „...*My, arcipastyři, pastyři a věřící, členové IV. celozahraničního sněmu, jednomyslně vyjadřujeme svoji ochotu a snahu uzdravit a vyléčit rány Ruské církve, jejích částí doma a v zahraničí. Vyjadřujeme velkou naději, že v příhodném čase bude v Ruské církvi na základě pravdy Kristovy ustanovena jednota, odkrývající nám možnost sloužit společně a přijímat z jednoho kalichu...*“

(plný text na stránce: <http://www.russianorthodoxchurch.ws>)

Po skončení IV. celozahraničního sněmu následoval i archijerejský sněm (od 15. do 19. května), na kterém byly shrnuty závěry celozahraničního sněmu a byla učiněna k němu se vztahující ustanovení. V závěru poselství archijerejského sněmu se píše: „...*Byl čas protivenství, nyní ale nastal čas usmíření. Svět, který leží ve zlu, potřebuje svědectví o naši jednotě. O tom, že u nás za hranicemi je stejně jako s našimi bratři a sestrami v naší vlasti skutečně «jedno tělo a jeden Duch... jeden Pán, jedna víra, jeden křest, jeden Bůh a Otec všech, který je nade všemi, skrze všechny působí a je ve všech» (Ef 4, 4 – 6).*

A my arcipastyři, obrácíme se k vám, k naší Bohem milované pastvě, prosíme vás podle slov apoštola, «abyste tomu povolání, kterého se vám dostalo, dělali čest svým životem, vždy skromní, tiší a trpěliví. Snásejte se navzájem v lásce a usilovně hleďte zachovat jednotu Ducha, spojení svazkem pokoje.» (Ef 4, 1 – 3)

(plný text na stránce: <http://www.russianorthodoxchurch.ws/>)

Při pohledu na tyto události je dobré vzpomenout na slova sv. proroka Davida:
„Jaké dobro, jaké blaho, když bratří v jednomyslnosti přebývají.“ (Žalm 133,1)

Aktuality připravil o. diákon Marek Malík

Archeologové v západní Evropě učinili dva významné objevy

Objev v římských katakombách: V římských katakombách sv. Petra a Marcellina se našlo přes tisíc koster oblečených do přepychových, zlatem protkaných tóg, které zaplňují několik místností. Francouzští a italští archeologové se domnívají, že se jedná o pohřebiště z 1. století po Kristu. Zdůrazňují přitom, že podobná masová pohřebiště nebyla dosud objevena v žádných katakombách. Archeologové zatím nedokáží vysvětlit, proč bylo tolik bohatých Římanů místo kremace, která byla v té době obvyklá, pochováno v katakombách. V současné době se provádějí expertízy, které mají určit, zda tito lidé zemřeli přirozenou smrtí následkem nějaké neznámé nemoci, nebo byli zabiti.

První křesťané používali katakomby jako tajné chrámy a někdy v nich také pohřbívali své mučedníky. Právě z těchto dob pochází tradice sloužit svatou liturgií na ostatcích svatých. Kvůli hygieně bývala těla těchto mučedníků zabalena do plátna s vápnem. Plátna, do nichž byla zabalena těla ve zmíněném masovém pohřebišti, nesou rovněž stopy vápna. Uspořádání ostatků taktéž svědčí o účtě, která jim byla prokazována. Jestliže budou zjištěny potřebné doplňující údaje, že nalezené kosti patřily prvním křesťanům, bude možné říci, že archeologové našli ostatky adresátů listu sv. apoštola Pavla Římanům.

Staré nápisy v Baskicku: V severošpanělském Baskicku byly v městečku Iruña-Veleia objeveny nejstarší nápisy v baskičtině, pocházející ze 3. století po Kristu. Tyto vykopávky jsou cenné nejen z hlediska lingvistiky (baskičtina je zcela jedinečný neindoevropský jazyk) a své křesťanské tematiky, ale i proto, že se v rámci nich našel hliněný úlomek s vyobrazením kříže a zároveň střepy s vyobrazením egyptských bohů. Tento náález svědčí o tom, že v oně době pohanství ustupovalo své místo křesťanské víře dokonce i v těchto vzdálených končinách Římské říše.

Nález kříže je skutečně cenný, když uvážíme, že dokonce i v římských katakombách nacházíme pouze vyobrazení ryby, která symbolizuje Ježíše Krista, zatímco zde se setkáváme sice s primitivním, ale přesným a kanonickým zobrazením kříže s ukřižovaným Spasitelem, nápisem nad hlavou a dvěma osobami u paty kříže. Dvě nezávislé analýzy uhlíkovou metodou potvrdily, že úlomek pochází ze 3. století, čímž byla tradiční datace příchodu křesťanství do Baskicka posunuta o 200 let dále do historie.

podle www.pravoslavie.ru připravil Jan Zbyněk Zavřel

Biskup Raško-prizrenský nazývá Kosovo srbským Jeruzalémem

Vladyka Artemij, ustanovený správou Raško-prizrenské eparchie Srbské pravoslavné církve, nazval Kosovo „duchovní a kulturní kolébkou“ Srbů, „srbským Jeruzalémem“. „Celé Srbsko je chrámem a Kosovo je oltář tohoto chrámu,“ řekl archijerej během bohoslužby v monastýru Gračanica v Kosovu, jak napsal deník „Vremja novostej“.

Toto místo navštívil 28. června 2006 premiér Srbska Vojislav Koštunica. Setkal se zde s lidry místní srbské komunity a účastnil se bohoslužby v monastýru. Cesta hlavy srbské vlády se uskutečnila u příležitosti výročí bitvy na Kosové poli, kde mezi sebou 28. června 1389 svedly boj vojska Srbů a Turků.

Jak prohlásil odborník z Institutu historie Srbské Akademie věd a umění Slavenko Terzić, porážka Srbů na Kosové poli měla tragické následky pro celý balkánský region. Vysvětlil dále, že osmanské jho zasadilo hroznou ránu bohatému dědictví křesťanských národů na Balkáně. Jejich politická, sociální a kulturní elita byla likvidována, středověká města, pravoslavné chrámy a další cenné kulturní památky byly zničeny.

Tragédie této situace je znásobena i tím, že příchod Osmanské říše na Balkán „neznamená styk balkánských národů s úspěchy arabské muslimské civilizace, ale naopak s militantní větví islámu“, jak dodal oslovený vědec.

Zároveň s tím prohlásil zástupce ředitele Institutu slovanské kultury doktor historických věd Andrej Šemjakin, že z historického pohledu představuje Kosovo ve skutečnosti kolébku srbské státnosti a pravoslavné kultury. „A pokud Kosovo Srbům odejmou, nikdy na to tento národ nepřistoupí, a bude v právu,“ zdůraznil A. Šemjakin.

podle Interfax (www.sedmitza.ru) připravil m. d.

Metropolita smolenský a kaliningradský odpovídá na aktuální téma „Manželství osob stejného pohlaví“

Metropolita Kyrill soudí, že loajálnost k „manželstvím“ osob stejného pohlaví svědčí o nástupu období antikrista. Předseda Oddělení vnějších církevních vztahů Moskevského patriarchátu metropolita smolenský a kaliningradský Kyrill považuje za nevyhnutelný následek legalizace homosexuálních manželství v zemích západního světa růst popularity pedofilie a dalších zvrácenosti.

„Víte, co bude příštím bodem diskuzí ve společnosti poté, co budou uzákoněna „manželství osob stejného pohlaví? Diskuze o uznání pedofilie jako normy. Registrace politické strany pedofilů, věřte mi, to je jen první vlaštovka,“ řekl metropolita Kyrill v rámci přednášky na Ruské státní humanitní univerzitě v Moskvě.

Následujícím krokem bude podle mínění metropolity Kyrilla módní trend „sebevraždy“, která „se v běžném způsobu myšlení ustálí jako pouhý ‚druh smrti‘, a dobrovolný odchod ze života nebude považován za hřích“.

Výše uvedenou tendenci, která se v poslední době rozšiřuje ve společnosti, hodnotí vладыka Kyrill jako důsledek „nesmírného úsilí, vynakládaného v poslední době, s cílem rozrušit v lidech pevnou představu o dobru a zlu, kdy se navíc charakteristickým rysem dnešní epochy stává myšlenkový pluralismus.“

„Ještě před dvaceti lety by nikdo neuvěřil, že starosta Moskvy bude nucen povolit usku-tečnění průvodu gayů, a tato situace se dnes stala skutečností,“ prohlásil vладыka.

Hlavním rysem doby příchodu antikrista se podle vладыky Kyrilla stane „neživota-schopnost civilizace“, kdy se moc v celosvětovém měřítku stane mocí zla.

„Antikrist bude nabádat ke zlu a učit, že vražda a násilí jsou dobré. Možná budete pochybovat, že by někdo přijal takového vůdce? Již dnes se ale do našeho vědomí prodírá myšlenka, že neexistuje objektivní rozdíl mezi hříchem a dobrým skutkem, když se v mnoha zemích světa kladou na stejnou legislativní úroveň manželství homosexuální s manželstvími normálními.“

Podle mínění metropolity Kyrilla je dnes třeba hovořit právě tímto jazykem – s odkazem na biblické učení - především s těmi lidmi, „kteří bojují za právo člověka na autonomní volbu mravních hodnot.“

převzato z Interfax (www.sedmitza.ru)

Spasení není v mnohoslovnosti, ale v dokonalém hlídání sebe sama.

Všemožně se snažte bojovat s podrážděností a ona potom s pomocí Boží jistě zeslábné. „A když se i stane, že se rozcílíš nebo rozhněváš, tehdy alespoň nic neříkej nebo odejdi anebo zavři svá ústa. To proto, aby nepřeskočil žhavý plamen, a ty aby sis nespálil duši a zbytečně neznepokojil ty, kteří jsou s tebou. Jakmile tento plamen uhasne a tvé srdce se zklidní, tehdy promluv, aby se tvůj bližní napravil.“

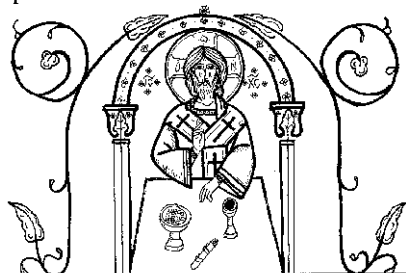
poučení optinských starců

Co je to Božská liturgie?

„Nechte dítek přijít ke mně“

Milé děti, už jsme si řekli, co je to svatý chrám a co v něm můžeme vidět. Minule jsme si také řekli, jak se v chrámu modlíme k Bohu a pověděli jsme si o některých modlitbách, které zde slyšíme, a o tom, co znamenají. Hlavní takovou modlitbou je pro nás pravoslavné křesťany SVATÁ BOŽSKÁ LITURGIE. O ní si dnes budeme povídat.

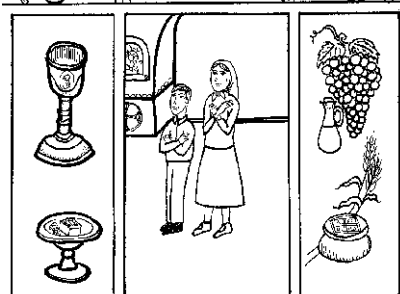
Liturgie je řecké slovo. Překládá se jako „společné dílo“. To znamená, že liturgie je činnost, kterou nemůže konat jen jeden člověk, ale je zapotřebí, aby ji lidé konali společně.

Je to ta nejhlavnější a zároveň velmi radostná a slavnostní bohoslužba Pravoslavné církve, během které se koná svatá tajina Eucharistie.

Eucharistie je také řecké slovo, které znamená „poděkování“, „dikůvzdání“. Eucharistie se koná na památku Kristovy oběti na kříži a jeho vzkříšení.

Ve starozákonní církvi bylo tradicí vítat svátky modlitbami, pronášenými doma, v předvečer svátečního dne. V těchto modlitbách lidé děkovali Bohu – Dárci života. A symboly života byly chléb a víno, podávané ke svátečnímu stolu. Nad nimi se pronášela zvláštní požehnání, připomínající slova svatého proroka Davida: „*Víno rozveseluje srdce člověka, takže jeho obličej září jako pomazaný olejem. Chléb pak srdce člověka posiluje.*“ (Žalm 104, 15)

OBILÍ VÍNO PROSFORA

Tento obřad se konal večer, a proto se nazýval „večeří“. Pán Ježíš Kristus ustanovil Eucharistii v čase poslední večeře s učedníky.

To bylo v předvečer svátku židovské Paschy. Kristus rozlomil chléb a podal jej učedníkům tak, jak to bylo zvykem. Spasitel přitom ale pronesl nejen obvyklou modlitbu, ale i slova, jejichž význam pochopili jeho učedníci až později: „*Toto jest mé tělo, které se za vás vydává. To číňte na mou památku.*“ (Luk 22, 19)

A po večeři, když podával učedníkům kalich s vínem, řekl Pán: „*Tento kalich je nová smlouva zpečetěná mou krví, která se za vás prolévá.*“ (Luk 22, 20)

Kristus mluvil o svém budoucím utrpení na kříži, o smrti a o vzkříšení, kterým bude svět spasený od otroctví hříchu. Působením Boží milosti (blahodati) se chléb a víno staly Tělem a Krví Kristovou. Hospodin se nyní zjevil nejen v lidské podobě, ale také ve svatých Darech. Když člověk přijímá tyto svaté Dary, celá jeho podstata se jimi posvěcuje.

Tak byla prvně konána Eucharistie. Tuto bohoslužbu Církev nazývá tajinou, neboť se při jejím konání zjevuje Hospodin. A na člověka, který přijímá svaté Dary, se vylévá Boží milost.

Božská liturgie je vlastně ikonou Kristova vzkříšení, vyjádřenou jazykem bohoslužby. Proto se svatá liturgie koná vždycky v neděli a ve sváteční dny, a v chrámech, kde je to možné, se koná i každý den.

Tato bohoslužba se ale nekoná ve všední dny Velkého postu. Neboť Velký půst je časem kajícího zármutku, a liturgie je vždy radostnou slavností.

Ale i v tomto čase Církev podává lidem tyto svaté Dary. Ve středu a v pátek Velkého postu se koná Božská liturgie předem posvěcených Darů. Při ní přijímají věřící svaté Dary, posvěcené předtím na nedělní liturgii.

Odedávna existuje v Církvi zbožná tradice přípravy k tajině svatého Přijímání. Člověk dodržuje několik dní půst, čte duchovní knihy, a hlavně se modlí v chrámu a doma. V každé modlitební knížce najdeme i zvláštní řadu modliteb pro ty, kdo se připravují ke svatému Přijímání. V samotný den Přijímání, nebo večer před ním, nás Církev vybízí k tomu, abychom přistoupili k tajině zpovědi. To znamená, abychom očistili své svědomí a přinesli Bohu pokání z hříchů a přestoupení, kterých jsme se dopustili. To proto, že ke svatému Přijímání máme přistupovat v čistotě tělesné i duševní. Ve svatých Darech se totiž sjednocujeme se samotným Bohem, samotným Králem nebeským. Kristus nám k tomu ve slovech svatého Evangelia říká: „*Já jsem ten chléb živý, který sestoupil s nebe; kdo jí z tohoto chleba, živ bude na věky.*“ (Jan 6,51)

Úkol pro děti:

Na obrázku je ukázáno, jak máme správně stát, když přistupujeme ke svatému Přijímání. Také jsou na něm zobrazeny dvě plodiny, ze kterých se připravuje to, co je ke službě svaté liturgie potřeba. Spoj tyto plodiny s jejich názvy a vybarvi si je.

zamyšlení pro rodiče s dětmi připravil o. diakon Marek Malík

Přesvaté Bohorodici

Svatý Nektarios z Eginy

Raduj se, Bohorodice Panno,
Raduj se, požehnaná Marie,
Pán s tebou.

Raduj se, ty, která jsi andělský
pozdrav přijala,

raduj se, ty, která jsi byla důstojná
stát se Matkou Boží.

Ty, která jsi Boha porodila,
spasení našeho jsi počátek,

Ty, která jsi Boží Matkou,
síly dodáváš našemu životu,

Ty, která jsi vždy panenskou dcerou,
radosti jsi všem pokolením.

Ty, která jsi panenskou Matkou,
jsi kamenem dávajícím pramen vody
těm, kteří prahnu po životě.

Tys chloubou panen, tys matek okrasou,
tys čistoty zušlechtnění, tys panenství
ochránkyni,

tys korunou zdrženlivosti.

Tys počátek obnovení rozumu,
tys dárkyně božské dobroty.

Tys vždy panenskou Boží dcerou
a nevěstou, která byla důstojná stát se
Matkou Krista Boha.

přeložil o. diakon Marek Malík

Aktuální problémy člověka v dopisech duchovních otců 20. století

Problémy rodiny...

„Vztahy v rodině musí být podřízeny duchovním potřebám.“

(Svatý Theofan Zatvornik)

V dopisech duchovních otců 20. století se setkáváme s množstvím problémů, se kterými se potýká moderní rodina. Především je to nepřítomnost představy o tom, co je to rodina a jaké je její určení. Rodina je malá církev, která má žít podle příkázání Evangelia. Podle slov archimandrity Jana (Krestjankina) je spasením celé rodiny její život v Bohu.

Křesťanská svatba se uskutečňuje prostřednictvím svaté tajiny manželství, ke které je zapotřebí přistoupit zodpovědně a uvědoměle, protože k mnohému zavazuje. Dávají se zde sliby lásky, věrnosti a poslušnosti, které je zapotřebí plnit během celého života. Archimandrita Jan (Krestjankin) poukazuje na důležitost této tajiny a píše, že víno smíchané s vodou se během svatby pije ze společného poháru až do dna. „Vino symbolizuje radosti společného života, voda společný zármutek, neštěstí, bolesti. Ale my jsme vypili pohár, a svým životem nechceme potvrdit oběť, kterou jsme dali Bohu.“

Schiarchimandrita Vitalij (Sidorenko) radí své duchovní dceři, aby v rodinném životě nesla svůj kříž s vděčností: „Je třeba milovat, trpět, mlčet a vzdávat díky.“

Protojerej Alexej Mečov připomíná, že v rodinném životě musí každý zcela zapomínat sám na sebe a myslet pouze na druhé. Takové vztahy mezi jednotlivými členy rodiny spojují tuto rodinu tak, že všichni pocítí, že žádnému z nich nelze žít bez toho druhého.

Pastýři stále připomínají, že štěstí člověka spočívá ve sjednocení s Bohem, plnění jeho spasitelných příkázání a že řešení našich vážných životních rodinných problémů je možné pouze z této pozice.

Problémy při zakládání rodiny

„Ženy, které září svou duševní krásou, čím více uplyne času a čím více odhalují svoji ušlechtilost, si tím silněji připoutávají své muže a tím více zapalují jejich lásku.“ (Svatý Jan Zlatoústý)

Otec Jan (Krestjankin) v jednom z dopisů lidem, kteří si přáli založit rodinu, říká, že se nemá s manželstvím pospíchat, pokud má člověk mnoho špatných zvyků, které mu brání poznat sebe sama jako křesťana. Také v období duchovního zápasu a utváření osobnosti je lepší nespojovat se pouty manželskými, pro které je zapotřebí žádat požehnání za prvé od rodičů a za druhé od duchovního otce. Je nutné vyzkoušet čisté přátelství, které musí být v základech čisté rodiny.

Také upozorňuje na to, že do základu vznikající rodiny nelze klást hřích předčasněho sblížení. „Chraňte jeden druhého. Jestliže položíte do základu budoucí rodiny hřích, potom už nemůžete očekávat nic dobrého. Ani není třeba se obtěžovat se svatbou.“ Šťastná rodina se tvoří trpělivě a stojí to množství námahy na obou stranách. Aby se prověřily city budoucích manželů, jejich odpovědnost před Bo-

hem za založení rodiny, navrhuje otec Jan dvouletou „zkušební dobu“. „Jen když sami v sobě vychováte křesťanskou trpělivost, pokoru a lásku, můžete svůj život spojit se životem druhého člověka.“

Moskevský starc protojerej Alexej Mečov psal: „Budoucí manželé musí především hledat krásu duševní, která je cenná nade vše, a ne krásu vnější, která je pomíjivá.“ Je zapotřebí, aby navzájem překrývali své nedostatky láskou, a tehdy díky takovému vztahu jednoho k druhému si začali být blízkými a dožívali se toho, co vytváří jedno srdce a jednoho ducha.

Velmi opatrně se otec Jan (Kresťjankin) staví k požehnání ke svatbě s nevěřícími lidmi a jinověrci. Jako člověk, který už má svá léta, který mnoho viděl, a jako kněz a duchovní velmi dobře ví, že vstupovat do manželství s nevěřícím je kříž velmi těžký a pro mnohé neúnosný. Takové manželství nebude křesťanské, protože se neutvoří domácí církev. Archimandrita Jan (Kresťjankin) v odpovědi na písemnou prosbu o požehnání k takové svatbě píše: „Vy jako manžel se nebudete moci smířit s jinak smýšlející partnerkou, právem po ní můžete požadovat pochopení a porozumění ve všem. Ať už jste svými lidskými i duševními vlastnostmi jakkoliv dobrým člověkem, nedostatek křesťanského jádra ve vašem světonázoru mi nedovolí zvednout ruku k požehnání, vždyť vám ho ani není třeba.“

Ve stejném dopise uvádí otec Jan také to, že nikoho nesvazuje svými slovy a každý člověk je svobodný při rozhodování o svém budoucím životě. Neposuzuje stav domácí církve, budoucí družky ani to, kdo ponese jaký kříž. Ale existuje kříž vedoucí ke spasení, který neseme s pomocí a s požehnáním Hospodina, a existuje rovněž kříž domácí, pod kterým člověk často padá, protože nemá pomoc shora, a tento kříž neutěšuje člověka naději na spasení. „Odvažuji si myslet, že právě takovým domácím křížem by byl váš sňatek,“ píše otec Jan.

Otec Jan také varuje před manželstvími, kde už jeden z manželů měl několik rodin a nezachoval si před nimi žádnou odpovědnost.

„Kolik žen má tvůj přítel?“ ptá se otec Jan své duchovní dcery. „A proč si myslíš, že budeš lepší než ony... jednu miloval, druhou obšťastnil dítětem, třetí ukojnějším perspektivou lásky.“

V dalším dopise upřímně vyčítá ženě, která se k němu obrací: „Co je to za plány? Tajný sňatek s cizím mužem? A to jste věřící? Jak můžete takto přemýšlet a mluvit?“

Velmi opatrně se otec staví také ke sňatkům partnerů s velkým věkovým rozdílem: „Vždyť vaše zamilovanost je jen vašim pokušením. Takovéto nerovné sňatky ani dříve, při mnohem vyšší morálce než dnes, nepřinesly nikomu štěstí, a teď je to úplná cesta do záhuby a nesnesitelného trápení. Je třeba znát i církevní kánony – připouští se rozdíl (plus minus) pět let, větší je nepřipustný. Takže opusťte svoji zamilovanost jako pokušení, které nemáte zapotřebí.“

připravila Alexandra Bílková

Zanechte navždy jakoukoli nevládnost a jedněte s lidmi před Hospodinem jako dobrosrdečné děti.

poučení optinských starců

Pozvánky a krátká farní oznámení

Pouť do Svaté Země

Oznamujeme všem čtenářům, že ve dnech 14. – 21. 8. 2006 se pod vedením otce Jozefa Fejsaka, duchovního správce brněnské farnosti, opět uskuteční vzácná pouť do Svaté Země, která spadá do období krásného svátku Proměnění Páně. Součástí zájezdu je i plánovaná pouť na horu Tábor.

Pozvánka na bohoslužebné setkání do Hrubé Vrbky

Archimandrita Jáchym s bratry si dovoluje všechny pozvat na sváteční bohoslužebné setkání do Monastýru svatého Gorazda v Hrubé Vrbce, které se letos uskuteční ve dnech 1 - 2. září 2006. Program bohoslužeb na památku mučednické smrti sv. mučedníka a biskupa Gorazda:

v pátek 1. září – 18 hod: 9. hodinka, malá večerní, panychida, 21 hod: celonoční bdění, **v sobotu 2. září** – 10 hod: Božská liturgie.

Občerstvení po bohoslužbě v pátek i v sobotu bude zajištěno.

Sledujte internetové stránky farnosti sv. Václava: další novinky!

Na internetových stránkách brněnské pravoslavné farnosti (**www.pravoslavbrno.cz**) byl v rubrice „**Fotogalerie**“ vystaven další soubor fotografií z letošních oslav Kristovy Paschy.

Já jsem světlo...

Já jsem světlo,
a vy mne nevidíte;
Já jsem cesta,
a vy mne nenásledujete;
Já jsem pravda,
a vy mi nevěříte;
Já jsem život,
a vy mne nehledáte;
Já jsem Hospodin,
a vy mne neposloucháte;
Já jsem váš Bůh,
a vy se ke mně nemodlíte;
Já jsem váš nejlepší přítel,
a vy mne nemilujete;
jestliže jste nešťastní, neviňte proto mne.

Obsah

Slovo úvodem	2
Osobnost svatého Pavla, apoštola národů	3
Katecheze	
„Nezbytnost poznání“	6
Chléb náš vezdejší dejž nám dnes	8
(výklad šestého verše Modlitby Páně od sv. Nikolaje Velimiroviče)	
Životy svatých	
Ctihodný Alexij Karpatoruský, vyznavač	9
Svět Starého zákona	
Starozákonní a judaistické pozadí svátku Proměnění Páně	14
Svatý novomučedník Georgios z Joanniny	16
Z poučení starců	
Starec Porfýrios Kavsokalyvita (6. část)	20
Z rumunského duchovního odkazu	
Duchovní rozhovor se starcem Kleopou na vážná témata	21
Člověk a Boží stvoření	
O tom, jak onemocněla znesvěcená půda	23
Putování po svatých místech	
Věrná kopie Počájevské ikony připutovala do našeho chrámu	24
Ze života naší farnosti	
Světlé Kristovo Vzkříšení – Pascha	27
Mějte se na pozoru	29
Neznámý svět víry	
Zázračná přispění Přesvaté Bohorodice	31
Aktuality z českého pravoslaví	
Poutí do Mikulčic	33
Aktuality z pravoslavného světa	34
„Nechte dítek přijít ke mně“	
Co je to Božská liturgie?	39
Aktuální problémy člověka v dopisech duchovních otců 20. století	41

Číslo 12/2006 Dobrého pastýře vydáno

u příležitosti svátku Svatých předních apoštolů Petra a Pavla

Pro vnitřní potřebu vydává redakční rada brněnského pravoslavného věstníku „Dobrý pastýř“. **Odpovědný redaktor:** Michal Dvořáček. **Členové redakční rady:** o. Marek Malík, Marie Zavřelová, Jan Zbyněk Zavřel, David Sýkora, Vladimír Štěpánek a Jaroslav Černocký. **Další přispěvatelé článků:** Jer. Serafim Tomeček, Stefania Fasouli Dvořáčková, Alina Buruiana a Alexandra Bílková. **Jazyková korektura:** Marie Zavřelová. **Grafická úprava:** Joakim T. Bílek, na OpenOffice.org. Perokresby na obálce a v textu: o. Marek Malík. **Kontakt:** dobrypastyr.brno@email.cz, <http://www.pravoslavbrno.cz>